

Bu Proje, Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilmektedir.

İDARE MAHKEMELERİNDE GÖRÜLEN DAVALAR VE YARGILAMA USULÜ İLE İLGİLİ

SIKÇA
SORULAN
SORULAR

İDARİ YARGININ ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI VE DANIŞTAYIN KURUMSAL KAPASİTESİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ

Bu Proje, Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilmektedir.

İDARE MAHKEMELERİNDE GÖRÜLEN DAVALAR VE YARGILAMA USULÜ İLE İLGİLİ SIKÇA SORULAN SORULAR

İdari Yargılama Usulü Rehber El Kitapları

Ankara Bölge İdare Mahkemesi Başkanı
Bülent Küfüdür

İDARİ YARGININ ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI VE
DANIŞTAYIN KURUMSAL KAPASİTESİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ

**İdare Mahkemelerinde Görülen Davalar
Ve Yargılama Usulü İle İlgili Sıkça Sorulan
Sorular**, İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması
ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin
Güçlendirilmesi Ortak Projesi kapsamında
Türkçe olarak hazırlanmıştır. Proje Avrupa
Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi
tarafından ortak finanse edilmekte ve Avrupa
Konseyi (AK) tarafından yürütülmektedir.
Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı,
Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü Projenin nihai
faydalanıcısıdır. Bu Projenin sözleşme makamı
Merkezi Finans ve İhale Birimidir.

Bu kitabın orijinali Türkçe olarak Ankara Bölge
İdare Mahkemesi Başkanı Sayın Bülent Küfüdür
tarafından hazırlanmış olup, çalışma grubu
üyeleri katkı sunmuşlardır.

Bu yayın Avrupa Birliği'nin maddi desteği ile
hazırlanmıştır. İçerik tamamıyla, yazarların
sorumluluğu altındadır ve Avrupa Birliği'nin
görüşlerini yansıtmak zorunda değildir.

İçeriğinde yer alanların sorumluluğu yalnızca
yazarlara aittir ve her zaman Avrupa Birliği,
Avrupa Konseyi veya Türkiye Cumhuriyeti'nin
görüşlerini yansıtmayabilir.

Tüm hakları saklıdır. Bu yayının hiçbir bölümü,
İletişim Müdürlüğünden (F-67075 Strasbourg
Cedex ya da publishing@coe.int) önceden yazılı
izin alınmaksızın çevrilemez, fotokopi, kayıt ya
da herhangi bir bilgi depolama ya da geri erişim
sistemi dâhil olmak üzere, elektronik (CD-Rom,
internet, vb.) ya da mekanik olarak, herhangi
bir biçimde ya da araçla çoğaltılamaz ya da
iletilemez.

Avrupa Konseyi, Eylül 2022 Türkçe baskısı.
Şartlar altında Avrupa Birliği'ne lisans verilmiştir.

Kapak tasarımı ve Sayfa düzeni: Ceket Medya
© Avrupa Konseyi, Eylül 2022
Basım yeri: AFŞAR MEDYA MATBAACILIK SAN.
TİC. A.Ş.
Ostim Osb Mah. 1424. Sk. Ostim Mega Center
8/2 Yenimahalle / Ankara
Tel: 0312 394 39 22

Bu Proje, Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilmektedir.

İDARE MAHKEMELERİNDE GÖRÜLEN DAVALAR VE YARGILAMA USULÜ İLE İLGİLİ SIKÇA SORULAN SORULAR

İdari Yargılama Usulü Rehber El Kitapları

Ankara Bölge İdare Mahkemesi Başkanı
Bülent Küfüdür

İDARİ YARGININ ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI VE
DANIŞTAYIN KURUMSAL KAPASİTESİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ

Bu **İdare Mahkemelerinde Görülen Davalar ve Yargılama Usulü İle İlgili Sıkça Sorulan Sorular**, İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Ortak Projesi kapsamında Türkçe olarak hazırlanmıştır.

İdari Yargılama Usulü Rehber El Kitapları

**İdari Yargılama Usulü Rehber El Kitapları, No. 1
İdare Mahkemelerinde Görev- İdare Mahkemelerinde
Görev, İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 14/3-a
Maddesinin Uygulanmasına İlişkin Rehber El Kitabı**

Harun Çevik / Ankara 14. İdari Dava Dairesi Başkanı
Nur Hilal Aktaş / Ankara 2. İdare Mahkemesi Üyesi

**İdari Yargılama Usulü Rehber El Kitapları, No. 2
İdare Mahkemelerinde Yetki İdari Yargılama Usulü
Kanunu' nun 32, 33, 34, 35 ve 36. Maddelerinin
Uygulanmasına İlişkin Rehber El Kitabı**

Harun Çevik / Ankara 14. İdari Dava Dairesi Başkanı
Ramazan Selim / Ankara 2. İdare Mahkemesi Üyesi

**İdari Yargılama Usulü El Kitapları, No. 3
İdare Mahkemelerinde Ehliyet- İdari Yargılama Usulü
Kanunu' nun 14/3- Maddesinin Uygulanmasına
İlişkin Rehber El Kitabı**

Harun Çevik / Ankara 14. İdari Dava Dairesi Başkanı
Elif Akın / Ankara 2. İdare Mahkemesi Üyesi

**İdari Yargılama Usulü El Kitapları, No. 4
İdare Mahkemelerinde Süre İdari Yargılama Usulü
Kanunu'nun 7, 8, 9, 10, 11, 12 ve 13. Maddelerinin
Uygulanmasına İlişkin Rehber El Kitabı**

Harun Çevik / Ankara 14. İdari Dava Dairesi Başkanı
Erhan Pektaş / Ankara 2. İdare Mahkemesi Üyesi

**İdari Yargılama Usulü El Kitapları, No. 5
İdare Mahkemelerinde Kesin ve Yürütülmesi
Zorunlu İşlem İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun
2 ve 14. Maddelerinin Uygulanmasına İlişkin
Rehber El Kitabı**

Harun Çevik / Ankara 14. İdari Dava Dairesi Başkanı
Yakup Camgöz / Aksaray İdare Mahkemesi Başkanı

**İdari Yargılama Usulü El Kitapları, No. 6
İdare Mahkemelerinde Husumet İdari Yargılama
Usulü Kanunu'nun 3 ve 15. Maddelerinin
Uygulanmasına İlişkin Rehber El Kitabı**

Harun Çevik / Ankara 14. İdari Dava Dairesi Başkanı
Fatma Bademci Turan / Ankara 2. İdare Mahkemesi Üyesi

**İdare Mahkemelerinde Görülen Davalar ve
Yargılama Usulü ile İlgili Sıkça Sorulan Sorular**

Bülent Küfüdür / Ankara Bölge İdare Mahkemesi Başkanı

İdari Davalar - Dilekçe Örnekleri

Bülent Küfüdür / Ankara Bölge İdare Mahkemesi Başkanı

Çalışma Grubu Üyeleri

Bülent Küfüdür / Ankara Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesi Başkanı
Harun Çevik / Ankara Bölge İdare Mahkemesi 14. İdari Dava Dairesi Başkanı
Zühal Öztürk / Ankara 5. İdare Mahkemesi Başkanı
Bekir Ufuk Kadıgil / Ankara 6. İdare Mahkemesi Başkanı
Tufan Teke / Ankara 12. İdare Mahkemesi Başkanı
Özden Atabek / Ankara Bölge İdare Mahkemesi 1. İdari Dava Dairesi Üyesi

Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü (Proje Ekibi)

Metin Engin / Daire Başkanı, Adalet Bakanlığı HİGM
Ekrem Gökçe / Tetkik Hâkimi, Adalet Bakanlığı HİGM
Abdulkadir Tutar / Tetkik Hâkimi, Adalet Bakanlığı HİGM
Ahmet Emre Dilekcan / Tetkik Hâkimi, Adalet Bakanlığı HİGM
Selahattin Sotar / Büro Amiri, Adalet Bakanlığı HİGM
Hanife Şenol / Proje Büro Memuru, Adalet Bakanlığı HİGM
Nezafet Adanur / Proje Büro Memuru, Adalet Bakanlığı HİGM
Büşra Sert / Proje Büro Memuru, Adalet Bakanlığı HİGM

Avrupa Konseyi Proje Ekibi

Özlem Demirel Cook, Proje Müdürü
Damla Sarioslan Yeniçerioğlu, Kıdemli Proje Sorumlusu
Gülşah Doğan, Proje Sorumlusu
Aslıhan Sevimli Yılmaz, Proje Dil Asistanı
Ayşe Günçe Erdal, Proje Asistanı

Hak kayıplarına yol açılmaması bakımından, dava tarihi itibarıyla bu kitapçıkların güncellendiği tarihten sonra yapılmış mevzuat ve içtihat değişikliklerinin göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

SUNUŞ

Bu Rehber El Kitabı **İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi** kapsamında, seçilen pilot mahkemelerin hâkimleri tarafından ve çalışma gruplarının katkıları ile hazırlanmıştır.

Proje kapsamında hazırlanan **İdare Mahkemelerinde Görülen Davalar ve Yargılama Usulü İle İlgili Sıkça Sorulan Sorular**, idari yargı sistemi içerisindeki idari yargılamada uygulanacak usul ve esaslar açısından 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 31. maddesinde atıf yapılan hususlarda 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerinin uygulanmasına yönelik olarak hazırlanmış olup, bir idari davanın usulüne uygun şekilde nasıl açılacağı ve yargılama usulünün nasıl işlediğine ilişkin rehber bilgiler yer almaktadır.

Bu Rehber El Kitabının amacı ilgili kanun hükümlerine göre idare mahkemelerinde görülecek davaların yargılama sürecinde zaman ve iş kaybını en aza indirmenin yanı sıra mahkemeye erişimi kolay ve yargılamayı etkili kılmaktır.

Söz konusu yayın yürürlükte bulunan mevzuat uyarınca bilgilendirme mahiyetinde hazırlanmış olup herhangi hukuki bir yönlendirme içermemektedir.

1136 sayılı Avukatlık Kanunu uyarınca hukuki danışmanlık yapma yetkisi yalnızca baroda kayıtlı avukatlara aittir. Bu materyaller, bilgilendirme amaçlı hazırlanmış olup herhangi bir hak kaybı yaşamamak için bir avukatın yardımına başvurulmasının uygun olacağı ve maddi imkanlarınızın yetersiz olması durumunda Adli Yardım talepleri Barolar tarafından karşılandığından, söz konusu talebinizi bulduğunuz yer Baro Başkanlığı Adli Yardım Merkezine yapılması gerektiği hususunu bilgilerinize sunarız.

İÇİNDEKİLER

I. GÖREV KONUSU	1
SORU 1: İdare Mahkemesinin Görevi Nedir?	1
SORU 2: Vergi Mahkemesinin Görevi Nedir?	1
SORU 3: Bölge İdare Mahkemesinin Görevi Nedir?.....	2
SORU 4: Danıştay'ın Görevi Nedir?	2
II. YETKİ KONUSU	3
SORU 5: Davamın hangi idare mahkemesinde görüleceği nasıl belirleniyor? Davamın görüleceği mahkemeyi seçme hakkım bulunuyor mu?	3
SORU 6: İdare mahkemesinde açılan davada yetkili mahkeme nasıl belirlenir?.....	3
III. SÜRE MESELESİ	4
SORU 7: İdare mahkemelerinde dava açma süresi hangi tarihte başlar?	4
SORU 8: İdare mahkemesine kaç gün içerisinde dava açılmalıdır?.....	4
SORU 9: İdare mahkemesinde açılan davalarda dava açma süresi hangi hallerde uzar?.....	4
SORU 10: İdari işlem size tebliğ edilmemişse ne zaman dava açabilirsiniz?	5
SORU 11: İdare mahkemesinde dava açmadan önce idari işleme karşı idareye itiraz etmeniz durumunda kaç gün içerisinde dava açmalısınız?	5
IV. EHLİYET ŞARTI	5
SORU 12: Evlilik devam ettiği sürece velayet altında bulunan çocuk adına idare mahkemesinde nasıl dava açılır?.....	5
SORU 13: Kısıtlı tarafından bizzat idare mahkemesine dava açılabilir mi?	6
SORU 14: Tüzel kişiler adına idare mahkemelerinde kim dava açabilir?	6
SORU 15: Kişi tarafından verilen yetki uyarınca avukat olmayan vekil aracılığıyla idare mahkemesinde dava açılabilir mi?.....	6
SORU 16: İdari işleme karşı kim adına İdare mahkemesinde dava açılmalıdır?	6
SORU 17: Okuma ve yazma bilmeyen kişi nasıl idari dava açabilir?.....	7
SORU 18: Tüzel kişi [şirket, dernek vs.] adına idare mahkemesinde dava nasıl açılmalıdır?	7
SORU 19: Vesayet altında olan şahıs adına idari dava nasıl açılır?	7
SORU 20: Ergin olmayan küçük adına idare mahkemesinde dava nasıl açılır?.....	8
SORU 21: Avukat olmayan vekiliniz şahsınız adına idari dava açabilir mi?	8
SORU 22: Üyesi olduğum sendika benim adıma dava açabilir mi? Nasıl?	8

V. HUSUMET-DAVALI MESELESİ 8

- SORU 23: İdare Mahkemesinde gerçek kişilere karşı dava açılabilir mi? 8
- SORU 24: İdare mahkemesinde dava açarken davalı olarak hangi idare hasım olarak gösterilmelidir? 9
- SORU 25: Dava dilekçesinde davalı konumundaki idarenin hatalı seçilmesi halinde idare mahkemesince ne yönde karar verilir? 9

VI. DAVANIN AÇILMASI PROSEDÜRÜ 9

- SORU 26: İdare mahkemesinde nasıl dava açılır? 9
- SORU 27: Dava dilekçesine hangi belgeler eklenmelidir? 10
- SORU 28: Dava dilekçesinde hangi bilgiler yer almalıdır? 10
- SORU 29: Hakkımda tesis edilen işlemin iptaliyle beraber uğradığım zararlar için tazminat istiyorum. Bu taleplerimi belirtirken nelere dikkat etmeliyim? 10
- SORU 30: Hakkımda tesis edilen işlemin iptalini ve bu işlem nedeniyle uğradığım zararların tazminini istiyorum. Birlikte ya da ayrı ayrı açabilir miyim? Nasıl? 11
- SORU 31: İdari eylem neticesinde zarar gördüm. Bu zararımın tazmini sebebiyle açacağım davada dikkat etmem gereken hususlar nelerdir? 11
- SORU 32: İdare mahkemesinde dava açarken dava dilekçesi nereye verilebilir? 12
- SORU 33: Dava dilekçesini dava açmak istediğim idare mahkemesine vermek zorunda mıyım? Alternatiflerim nelerdir? 12
- SORU 34: Dava dilekçesini yukarıda yer alan soruda belirtilen mahkemelere bizzat vermek zorunda mıyım? 13
- SORU 35: Birden fazla idari işleme karşı tek dava açılabilir mi? 13
- SORU 36: İdare mahkemesinde birden fazla kişi birlikte tek dava açabilir mi? 13
- SORU 37: İdare mahkemesinde dava açarken hangi tutarların yatırılması gerekmektedir? 13
- SORU 38: İdare mahkemesinde dava açarken harç ve posta avansı yatırılmazsa idare mahkemesince nasıl bir yol izlenir? 14
- SORU 39: İdare mahkemesinde açılan dava devam ederken posta avansında tebliğ işlemlerinin yapılmasını engelleyecek şekilde azalma olursa idare mahkemesince nasıl işlem yapılır? 14
- SORU 40: İdareye başvurunuz üzerine idarece idari işlem tesis edilmemişse nasıl dava açmalısınız? 15
- SORU 41: İdare mahkemesinde dava açtiğinizda ön büro ve idare mahkemesi tarafından öncelikle hangi işlemler yapılır? 15

VII. ADLİ YARDIM TALEBİ 16

- SORU 42: İdari yargıda davacı adli yardımdan nasıl yararlanabilir? 16
- SORU 43: İdare mahkemesince adli yardım talebiniz kabul edilirse/reddedilirse nasıl bir yol izlenir? 17

VIII. DAVANIN İHBARI VE DAVAYA MÜDAHALE 17

SORU 44: Müdahale talebinde bulunulurken yapılması gerekenler nelerdir? 17

SORU 45: İdare mahkemesinde açılan bir davada, dava konusunun üçüncü kişilerin menfaatini ilgilendirmesi durumunda davanın ihbarı istenebilir mi? 17

IX. DİLEKÇE RET-DAVANIN YENİLENMESİ 18

SORU 46: Dilekçe ret kararının davacıya tebliği üzerine davacı tarafından yapılması gerekenler nelerdir? 18

SORU 47: Dava dilekçenizin usul yönünden reddedilmemesi için nelere dikkat etmelisiniz? 18

SORU 48: Dilekçe ret kararı üzerine yenileme dilekçesi verilirken nelere dikkat edilmelidir? 19

X. MERCIİNE TEVDİ UYGULAMASI 19

SORU 49: Dava dosyanızda idare mahkemesince merciine tevdi kararı verilirse ne yapmanız gerekir? 19

XI. YÜRÜTMİYİ DURDURMA MÜESSESESİ 20

SORU 50: Yürütmenin Durdurulması Nedir? 20

SORU 51: Hangi Hallerde Yürütmenin Durdurulması Kararı Verilebilir? 20

SORU 52: Yürütmenin durdurulması istemi hakkında verilen karara itiraz edilebilir mi? 21

SORU 53: 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27. maddesi uyarınca idare mahkemesince verilen yürütmenin durdurulması isteminin kabulüne/reddine ilişkin kararlara karşı 7 (yedı gün) içerisinde yapılacak itirazları kim inceler? 22

SORU 54: İdare mahkemesinde açılan davada ne zamana kadar yürütmenin durdurulması isteminde bulunulabilir? 22

SORU 55: İdare mahkemesi tarafından yürütmenin durdurulması talebi hakkında verilen karara karşı itiraz etmek istiyorum. Herhangi bir harç ödemek zorunda mıyım? 22

SORU 56: İdare mahkemesinde açılan davada yürütmenin durdurulması istemi hakkında karar verildikten sonra yeniden (ikinci kez) yürütmenin durdurulması isteminde bulunulabilir mi? 23

XII. TAM YARGI DAVALARI 23

SORU 57: İdari eylemden kaynaklı tam yargı davası açılmadan önce hakkının ihlal edildiğini düşünen kişi idareye başvurarak hakkının yerine getirilmesini istemesi gerekir mi? ...23

SORU 58: İdari işlemde kaynaklı tam yargı davası açılmadan önce ilgili idareye başvurarak tazmin talebinde bulunulması gerekir mi? 23

SORU 59: Tam yargı davası dilekçesinde talep ettiğim miktarı belirlerken nelere dikkat etmeliyim? Talep ettiğim miktarı artırabilir miyim? 24

SORU 60: Zararımın ispatına yarayacak bilgi ve belgeleri dosyaya en geç ne zaman sunabilirim?.....	24
SORU 61: Dava dilekçesinde maddi tazminat için belirttiğim miktarı azaltabilir miyim? Maddi tazminat dışındaki taleplerimi değiştirebilir miyim?.....	24
SORU 62: Tam yargı davalarında yürütmenin durdurulması talep edebilir miyim?.....	24
XIII. KEŞİF VE BİLİRKİŞİ İNCELEMESİ	25
SORU 63: İdare mahkemesinde açılan bir davada görevlendirilen bilirkişiye engel halinin bulunup bulunmadığını belirtmesi; davanın taraflarına da bilirkişinin şahsına itirazları olup olmadığını bildirmeleri için tanınan süre ne kadardır ve bu süre ne zaman başlar?.....	25
SORU 64: İdare mahkemesinde açılan davalarda bilirkişi incelemesi hangi durumlarda yapılır?.....	25
SORU 65: İdare mahkemesinde açılan davalarda bilirkişi incelemesi neticesinde düzenlenen bilirkişi raporuna ne kadar süre içerisinde itiraz edilmelidir?	25
SORU 66: İdare mahkemesinde açılan davalarda idare mahkemesince istenen keşif ve/veya bilirkişi ücreti avansı taraflarca yatırılmazsa nasıl bir yol izlenir?	26
SORU 67: İdare mahkemesinde açılan davalarda keşif harcının yatırılması istenir mi?.....	26
SORU 68: İvedi Yargılama Usulüne tabi davalarda keşif ve bilirkişi incelemesi yaptırılabilir mi?.....	26
XIV. DURUŞMA YAPILMASI.....	27
SORU 69: İdare mahkemesinde açılan davada duruşma talep ederseniz hangi durumlarda duruşma yapılır?	27
SORU 70: İdare mahkemesinde açılan davada duruşmaya kimler katılabilir?	27
SORU 71: İdare mahkemesinde açılan davada duruşma nasıl yapılır?	27
SORU 72: İdare mahkemesinde duruşma nasıl ve ne zaman istenebilir?	28
SORU 73: Duruşma yapılan dosyalarda ne zaman karar verilir?	28
SORU 74: İvedi Yargılama Usulüne tabi davalarda duruşma istenebilir mi? Bu davalarda 2577/11. madde uyarınca üst makama başvuru mümkün mü?	28
XV. BAĞLANTILI DAVALAR.....	29
SORU 75: İdare mahkemesince verilen “bağlantı isteminin reddine” ilişkin kararlara karşı itiraz edilebilir mi?.....	29
XVI. AÇIKLAMA VE YANLIŞLIĞIN DÜZELTİLMESİ.....	29
SORU 76: İdare mahkemesince taraflardan birinin talebi olmamasına karşın re’sen yanlışlığın düzeltilmesine yönelik karar verilebilir mi?	29
SORU 77: İdare mahkemesi kararı yeterince açık değilse veya kararda birbirine aykırı hüküm fıkraları bulunuyorsa ne yapılabilir?	29
XVII. TARAFLARIN KİŞİLİK VE NİTELİĞİNDE DEĞİŞİKLİK.....	30
SORU 78: İdare mahkemesinde açılan dava devam ederken davayı açan kişi vefat ederse idare mahkemesince nasıl bir yol izlenir?	30

XVIII. İVEDİ YARGILAMA USULÜ	31
SORU 79: İvedi Yargılama Usulüne tabi olan davalarda istinaf yoluna başvurulabilir mi?	31
SORU 80: İvedi Yargılama Usulüne tabi davalarda duruşma istenebilir mi? Bu davalarda 2577/11. madde uyarınca üst makama başvuru mümkün mü?	31
SORU 81: İvedi Yargılama Usulüne tabi davalarda idarenin savunma verme süresi kaç gündür? İdareler savunma için ek süre talep edebilir mi?	31
XIX. ADLİ TATİL	32
SORU 82: Çalışmaya ara verme döneminde (adli tatil döneminde) nöbetçi idare mahkemeleri hangi işlere bakmaktadır?	32
XX. TEBLİGAT USULÜ	32
SORU 83: Elektronik Tebligat Adresine (Uets) yapılan tebligatlarda tebliğ tarihi ne şekilde belirlenmektedir?	32
XXI. FERAGAT	32
SORU 84: İdare mahkemesinde açılan davadan nasıl feragat edilir ve feragat hangi hukuki sonuçları doğurur?	32
XXII. İSTİNAF KANUN YOLU	33
SORU 85: İdare mahkemesinin verdiği hangi kararlar aleyhine istinaf yoluna başvurulabilir? ...	33
SORU 86: İstinaf aşamasında yürütmenin durdurulması talebinde bulunulabilir mi?	33
SORU 87: İdare ve vergi mahkemeleri tarafından verilen kararlara karşı istinaf talebinde bulunmak istiyorum. Ödemem gereken harç ve ücretler nelerdir?	33
SORU 88: İdare mahkemesinin verdiği karara karşı kaç gün içerisinde istinaf yoluna başvurulabilir?	34
SORU 89: İstinaf başvuru dilekçesi hazırlarken hangi hususlara dikkat edilmelidir?	34
SORU 90: İstinaf başvurusu yapılırken gerekli harç ve posta avansı yatırılmazsa idare mahkemesince nasıl bir yol izlenir?	34
SORU 91: İstinaf başvurusu üzerine dava dosyası idare mahkemesince ne zaman bölge idare mahkemesinin ilgili idari dava dairesine gönderilir?	35
SORU 92: Bölge idare mahkemesinin istinaf incelemesi sonucunda vermiş olduğu kesin kararlara karşı başka bir başvuru yolu bulunmuyor mu?	35
XXIII. TEMYİZ KANUN YOLU	36
SORU 93: İdare mahkemesinde açılan davalarda hangi durumlarda temyiz yoluna başvurulabilir?	36
SORU 94: Temyiz dilekçesi hazırlarken hangi hususlara dikkat edilmelidir?	36
XXIV. YARGILAMANIN YENİLENMESİ	37
SORU 95: 2577/53. maddesi kapsamında yargılamanın yenilenmesi talebinde bulunulması üzerine bu talebin idare mahkemesince reddedilmesi halinde yargılama giderlerine ve avukatlık ücretine hükmedilir mi?	37

XXV. YARGILAMA GİDERLERİ	37
SORU 96: İdare mahkemesince verilen kararda yargılama giderlerine nasıl hükmedilir?.....	37
XXVI. YARGILAMA USULÜ	37
SORU 97: İdari Yargıda Uygulanan Yargılama Usulü Nasıldır?	37
SORU 98: Davanın taraflarınca bilirkişilerin reddi istenebilir mi?.....	38
SORU 99: İdare mahkemelerinde hangi idari işlemler dava konusu edilebilir?	38
SORU 100: İdare mahkemesinde açılan davada usul yönünden sorun bulunmuyorsa dava dosyası esastan karar verilecek aşamaya nasıl gelir?	39
SORU 101: İdare mahkemesinde açılan davada dava dosyasının tekemmül aşamasında savunma ve cevap verme süreleri için ek süre talebinde bulunulabilir mi?.....	40
SORU 102: İdare mahkemesince yapılan ara karar üzerine ara karar süresinin uzatılması için ek süre talebinde bulunulabilir mi?.....	40
SORU 103: İdare mahkemesinde açılacak davalarda hangi durumlarda heyetli, hangi durumlarda tek hâkimli olarak karar verilir?.....	40
SORU 104: Dava dilekçesinde gösterilen adreste davacı gerçek kişiye (şahsa) ilk tebliğat yapılamazsa idare mahkemesince ne yapılır?	40
SORU 105: Hukuk Muhakemeleri Kanununda yer alan "Eski hale getirme" ve "Süre tutum dilekçesi verilmesi" usulleri idari davalarda uygulanabilir mi?	41
SORU 106: İstinafta veya temyizde karar düzeltme isteminde bulunabilir miyim?.....	41
SORU 107: Bir idari dava açtım, davamın ne kadar sürede sonuçlanacağını nereden öğrenebilirim?	42
XXVII. ANAYASA MAHKEMESİNE BİREYSEL BAŞVURU	42
SORU 108: İdari davalar sonucunda Anayasa Mahkemesine hak ihlali nedeniyle bireysel başvuru ne zaman ve nasıl yapılır?.....	42
SORU 109: Anayasa Mahkemesine yaptığım bireysel başvuru üzerine yeniden yargılanma yapılması için ne yapmalıyım?	43
XXVIII. KARARLARIN UYGULANMASI	43
SORU 110: İdare mahkemesi kararı davalı idare tarafından en geç kaç gün içerisinde uygulanmalıdır?.....	43
SORU 111: İdare ve vergi mahkemelerinin verdiği kararların uygulanması için kararların kesinleşmesi gerekiyor mu?	43

İDARE MAHKEMELERİNDE GÖRÜLEN DAVALAR VE YARGILAMA USULÜ İLE İLGİLİ SIKÇA SORULAN SORULAR

I. GÖREV KONUSU

SORU 1: İdare Mahkemesinin Görevi Nedir?

İdare Mahkemesi; idarenin işlem ve eylemlerine karşı açılan idari davalara bakmakla görevli temel mahkemelerden biridir. İdare mahkemesi, idari yargıda genel görevli ilk derece mahkemesidir. İdare mahkemesi genel görevli mahkeme olduğundan kanunla açıkça yetki verilmediği müddetçe diğer mahkemelerin idari davalara bakma görevi yoktur. Vergi mahkemesi ve ilk derecede Danıştay'da çözümlenecek olanlar dışındaki tüm iptal ve tam yargı davaları idare mahkemesinde görülür.

SORU 2: Vergi Mahkemesinin Görevi Nedir?

Vergi Mahkemesi; özel bir mahkeme olduğundan, kanunla görevinin çerçevesi çizilmiştir. Genel bütçeye, il özel idareleri, belediye ve köylere ait vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümler ve bunların zam ve cezaları ile tarifelere ilişkin davalar ile belirtilen konularda 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanunun uygulanmasına ilişkin davalar vergi mahkemesinde görülür.

SORU 3: Bölge İdare Mahkemesinin Görevi Nedir?

Bölge İdare Mahkemesi; yargı çevresi içindeki ilk derece idare ve vergi mahkemelerinin kararlarına yönelik istinaf başvurularını inceler. Yargı çevresi içindeki idare ve vergi mahkemelerinin görev ve yetki uyuşmazlıklarını kesin olarak karara bağlar. Yargı çevresi içindeki ilk derece idare ve vergi mahkemelerinin yürütmenin durdurulması istemlerine ilişkin kararlarına karşı itirazları inceler. Yargı çevresi içindeki idare ve vergi mahkemelerinin bağlantı hakkındaki kararları ile bunların bağlantı kararlarına yönelik itirazları inceler. 4483 sayılı Kanun uyarınca verilen soruşturma izni verilmesi veya soruşturma izni verilmemesine dair kararlardan görevine girenlerin itirazını inceler.

SORU 4: Danıştay'ın Görevi Nedir?

Danıştay; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile görevlendirilmiş Yüksek İdare Mahkemesi, danışma ve inceleme mercidir. İdare ve vergi mahkemelerinden verilen kararlardan, bölge idare mahkemesinde istinaf incelemesinden geçip 2577 sayılı Kanunun 46. maddesi uyarınca temyize tabi olan davalar ile ivedi yargılama usulüne tabi olduğu için istinaf incelemesine tabi olmayan davalarda temyiz incelemesini yapar. Farklı bölge idare mahkemelerinin yargı çevresi içinde yer alan idare ve vergi mahkemeleri arasındaki görev ve yetki uyuşmazlıkları ile bunların bağlantı kararlarını inceler. 2575 sayılı Danıştay Kanununun 24. maddesinde belirtilen davaları ilk derece mahkemesi olarak inceler ve bu davalara ilişkin temyiz ve itirazları inceler karar verir. Benzer olaylarda, bölge idare mahkemesi dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasındaki veya farklı bölge idare mahkemeleri dairelerince verilen kesin nitelikteki kararlar arasındaki aykırılıkların giderilmesine ilişkin bölge idare mahkemelerinin başkanlar kurullarınca gönderilen başvuruları inceler.

İstinaf ve temyiz kanun yolu incelemesi de dâhil olmak üzere idari davalara bakma görevi şu mahkemelere aittir:

- İdare mahkemesi (İlk derece mahkemesi),
- Vergi mahkemesi (İlk derece mahkemesi),
- Bölge idare mahkemesi (İstinaf mahkemesi),
- Danıştay (Temyiz mahkemesi ve bazı idari davalar için ilk derece mahkemesi).

II. YETKİ KONUSU

SORU 5: Davanın hangi idare mahkemesinde görüleceği nasıl belirleniyor. Davanın görüleceği mahkemeyi seçme hakkım bulunuyor mu?

Davayı açtığınız yerde sadece bir idare mahkemesi bulunuyorsa ve davayı açtığınız idare mahkemesi yer bakımından yetkili ise bu idare mahkemesi davaya bakacaktır. Ancak, davayı açtığınız ve yer bakımından yetkili idare mahkemesinin olduğu yerde birden fazla idare mahkemesi varsa davaya hangi mahkemenin bakacağını sistem kendisi belirlemekte ve dosyanın tevzi edileceği idare mahkemesi bilgisayar sistemi tarafından belirlenmektedir. Dolayısıyla dava, ister dava dilekçesi fiziki olarak ön büroya verilmek suretiyle, isterse elektronik ortamda vatandaş portal veya avukat portal aracılığı ile açılın davaya kaç numaralı idare mahkemesinin bakacağını, sistem özel bir yazılım marifetiyle dava kodunu ve dava koduna göre mahkemelere tevzi edilen dava sayılarını esas almak suretiyle ve idare mahkemeleri numaralarını karıştırma suretiyle sıralamaya tabi tutarak belirlemektedir. Dolayısıyla, birden fazla idare mahkemesi olan yerlerde davaya bakacak idare mahkemesini seçme ve belirleme hakkı bulunmamakta, mahkemeyi sistem belirlemektedir. Ancak, dilekçe ret kararı üzerine yenilenen davalar, yenilenen dava dilekçesinde dilekçe ret kararından bahsedilip yenileme dilekçesi olduğu belirtilmiş ise, yenilenen davalar sistem tarafından dilekçe ret kararını veren mahkemeye tevzi edilmektedir.

SORU 6: İdare mahkemesinde açılan davada yetkili mahkeme nasıl belirlenir?

Genel yetkili mahkeme, dava konusu edilen idari işlemi tesis eden idarenin bulunduğu yerdeki idare mahkemesidir. Buna karşın İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda veya özel kanunlarda yetkili mahkeme gösterilmiş olabilir. İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda kamu görevlileriyle ilgili bazı davalarda, taşınmaz mallara ilişkin davalarda, taşınır mallara ilişkin davalarda ve tam yargı davalarında özel yetki kuralları düzenlenmiştir. Bu şekilde yetkili idare mahkemesinin belirlenmediği hallerde, 2577 sayılı Kanunun 32. maddesinde düzenlenen genel yetki kuralı uyarınca dava konusu edilen idari işlemi tesis eden idarenin bulunduğu yerdeki idare mahkemesi yetkili olacaktır.

III. SÜRE MESELESİ

SORU 7: İdare mahkemelerinde dava açma süresi hangi tarihte başlar?

İdare mahkemelerinde dava açma süresi; idari uyumsuzluklarda yazılı bildirim yapıldığı tarihi izleyen günden başlar. Adresleri belli olmayanlara özel kanunlarındaki hükümlere göre ilan yoluyla bildirim yapılan hallerde, özel kanununda aksine bir hüküm bulunmadıkça süre, son ilan tarihini izleyen günden itibaren on beş gün sonra işlemeye başlar. İlanı gereken düzenleyici işlemlerde dava süresi, ilan tarihini izleyen günden itibaren başlar.

SORU 8: İdare mahkemesine kaç gün içerisinde dava açılmalıdır?

İdare mahkemelerinde dava açma süresi, özel kanunlarında ayrı süre gösterilmeyen hallerde altmış gündür. Ancak, kendi kanunlarında belirlenmiş özel bir dava açma süresi öngörülmüşse bu süre içerisinde idari davanın açılması gerekir. Örneğin 6112 sayılı Kanun'a göre Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nca verilen idari yaptırım kararlarına karşı işlemin tebliğinden itibaren on beş gün içerisinde, 2872 sayılı Çevre Kanunu uyarınca verilen idari yaptırım kararlarına karşı tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içerisinde, ivedi yargılama usulüne tabii olan davalarda otuz gün ve merkezi ve ortak sınavlara ilişkin yargılama usulünde on gün içerisinde dava açılması gerekir.

SORU 9: İdare mahkemesinde açılan davalarda dava açma süresi hangi hallerde uzar?

İdare mahkemelerinde dava açma süresi; tebliğ, yayın ve ilan tarihini izleyen günden itibaren işlemeye başlar. Tatil günleri (örneğin cumartesi, pazar, resmi tatiller vs.) bu sürelele dahildir. Ancak dava açma süresinin son günü tatil gününe rastlarsa dava açma süresi tatil gününü izleyen çalışma gününün bitimine kadar uzar. Dava açma süresinin son günü çalışmaya ara verme zamanına (yani 20 Temmuz-31 Ağustos tarihleri arasında uygulanan adli tatile) rastlarsa, söz konusu dava açma süresi çalışmaya ara verme süresinin sona erdiği günü izleyen tarihten itibaren yedi gün (7 Eylül'e kadar) uzamış sayılır.

SORU 10: İdari işlem size tebliğ edilmemişse ne zaman dava açabilirsiniz?

Bazı idari işlemler ile ilgili olarak davalı idare tarafından size tebligat yapılmayabilir. Bu durumda söz konusu idari işlemi öğrendiğiniz tarihten itibaren kanunda öngörülen dava açma süresi içinde dava açabilirsiniz.

SORU 11: İdare mahkemesinde dava açmadan önce idari işleme karşı idareye itiraz etmeniz durumunda kaç gün içerisinde dava açmalısınız?

Yetkili idari makamca hakkınızda bir idari işlem tesis edilmiş ve size bir yazı ile idari işlem tebliğ edilmişse, idari dava açmadan önce işlemi tesis eden idari makamın üstü konumunda olan üst makamdan, üst makam yoksa idari işlemi tesis eden makamdan idari işlemin kaldırılması, geri alınması, değiştirilmesi veya yeni bir işlem tesis edilmesini bu makamlara verilecek bir itiraz başvuru dilekçesiyle isteyebilirsiniz. Bu başvuru, işlemeye başlayan dava açma süresini durdurur. Eğer başvuru yapılan idari makamca otuz gün içerisinde bir cevap verilmezse başvurunuz zımnen reddedilmiş sayılır. Söz konusu başvurunuz otuz gün içerisinde ilgili idarece bir yazıyla reddedilmişse veya otuz gün içerisinde cevap verilmemesi nedeniyle zımnen reddedilmişse, duran dava açma süresi kaldığı yerden yeniden işlemeye başlar. İdari işlemin tebliğinden itiraz başvurusu tarihine kadar geçmiş sürenin de dava açma süresi hesaplanırken dikkate alındığı unutulmamalıdır. İvedi yargılama usulüne tabi davalarda 2577/11. madde uyarınca idareye başvuru yolu bulunmadığından, bu davalarda işlemin öğrenilmesi veya tebliği üzerine idareye yapılacak başvurular dava açma süresini durdurmamakta ve uzatmamaktadır.

IV. EHLİYET ŞARTI

SORU 12: Evlilik devam ettiği sürece velayet altında bulunan çocuk adına idare mahkemesinde nasıl dava açılır?

4721 sayılı Kanuna göre evlilik devam ettiği sürece velayet ana ve baba tarafından birlikte kullanılacağından, velayet altında bulunan küçük adına ana ve babanın birlikte dava açması gerekmektedir. Velayet altında olmayan küçük vesayet altına alındığından, bu durumda küçükün vasisi tarafın-

dan küçük adına idari dava açılır. Bu durumda da, vasiinin küçük adına idari dava açarken vesayet makamından (ilgili sulh hukuk mahkemesinden) dava açma hususunda izin alması şarttır.

SORU 13: Kısıtlı tarafından bizzat idare mahkemesine dava açılabilir mi?

Kural olarak kısıtlı tarafından bizzat dava açılmaz. Kısıtlının vasisi varsa vasi tarafından vesayet makamından izin alınıp dava açılmalıdır.

SORU 14: Tüzel kişiler adına idare mahkemelerinde kim dava açabilir?

Tüzel kişileri temsile yetkili olan gerçek kişi tarafından (temsile yetkili olduğuna dair belge dava dilekçesine eklenmek suretiyle) idare mahkemesinde dava açabilir. Tüzel kişi adına birden fazla kişinin müştereken yetki kullanacağına belirlendiği hallerde 2577 sayılı Kanununun 31. maddesinin atır yaptığı 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 54. maddesi uyarınca hareket edilmelidir.

SORU 15: Kişi tarafından verilen yetki uyarınca avukat olmayan vekil aracılığıyla idare mahkemesinde dava açılabilir mi?

Avukat olmayan vekil tarafından idare mahkemesinde doğrudan dava açılmaz. Bu şekilde açılan davada, otuz gün içinde bizzat veya bir avukat vasıtasıyla dava açılmak üzere dilekçenin reddine karar verilir.

SORU 16: İdari işleme karşı kim adına idare mahkemesinde dava açılmalıdır?

Gerçek kişi olarak adınıza düzenlenen idari işlemlerde ad-soyadınız ve T.C kimlik numaranız yer almaktadır. Ayrıca söz konusu idari işlemin hangi sıfat nedeniyle adınıza düzenlendiği idari işleminde açıkça yazmaktadır. Bu durumda şahsınız adına idari davayı açmanız gerekmektedir. Tüzel kişi (şirket, vakıf, dernek vs.) adına düzenlenen idari işlemlerde tüzel kişinin unvanı ve vergi kimlik numarası belirtilir. Yani söz konusu idari işlemlerde yalnızca tüzel kişi ile ilgili bilgilere yer verilir. Bu durumda söz konusu tüzel kişi adına idari dava açılmalıdır.

SORU 17: Okuma ve yazma bilmeyen kişi nasıl idari dava açabilir?

Gerçek kişi okuma ve yazma bilmiyorsa dava dilekçesine mühür veya parmak basmak suretiyle idari dava açabilir. " Yazı bilmeyenlerin kimlikleri tespit edilerek dilekçelerine hangi parmağa ait olduğu belirtilmek suretiyle parmak izleri alınır. Güvenli elektronik imza dışında, tarafların veya vekillerinin, mahkeme işlemlerinde mühür ya da herhangi bir aletle imza etmelerine izin verilmez. Bu şekilde yapılan başvurular üzerine hiçbir işlem yapılamaz." (Bölge İdare Mahkemeleri, İdare Mahkemeleri Ve Vergi Mahkemelerinin İdari İşler İle Yazı İşleri Hizmetlerinin Yürütülmesi Usul Ve Esaslarına İlişkin Yönetmelik 73. md) Ayrıca, okuma yazması olmayan kişiler için noter tarafından düzenlenmiş olan parmak izi tespit belgesi ve kimlik belgesi eklenmek suretiyle okuma yazma bilmeyen kişinin parmak bastığı dava dilekçesi ile idari dava açabilmesi olanaklıdır.

SORU 18: Tüzel kişi (şirket, dernek vs.) adına idare mahkemesinde dava nasıl açılmalıdır?

Tüzel kişi adına idari dava açılırken dava dilekçesinin tüzel kişinin hali hazırda kanuni temsilcisi tarafından imzalanması gerekmektedir. Ayrıca dava dilekçesi ekinde dava dilekçesini imzalayan kanuni temsilcinin tüzel kişiyi temsil ve ilzama yetkili olduğunu gösteren bir belgenin (imza sirküleri, ticaret sicil gazetesini, karar defteri vs.) sunulması gerekir. Güncel imza sirküleri dava dilekçesine eklenmeden şirket kanuni temsilcisi tarafından şirket adına idari dava açılmaz. İmza sirkülerinin noter onaylı olması şarttır. Dava dilekçesi ekinde imza sirkülerinin tüm sayfalarının (dayanak-müstenidat kısmı dâhil) sunulması gerekir.

SORU 19: Vesayet altında olan şahıs adına idari dava nasıl açılır?

Vasi, vesayet altındaki küçüğün veya kısıtlının kişiliği ve malvarlığı ile ilgili bütün menfaatlerini korumak ve hukukî işlemlerde onu temsil etmekle yükümlüdür. Kısıtlı kişi adına tesis edilen idari işleme karşı idari dava, kısıtlının vasisi tarafından kısıtlı adına açılmalıdır. Vasinin kısıtlı adına idari dava açarken vesayet makamından (ilgili sulh hukuk mahkemesinden) dava açma hususunda izin alması şarttır. Vesayet makamından dava açma hususunda izin verildiğini belirten belgenin dava dilekçesine eklenmesi gerekmektedir.

SORU 20: Ergin olmayan küçük adına idare mahkemesinde dava nasıl açılır?

Ergin olmayan küçük adına açılacak idari dava, küçükün velisi tarafından açılmalıdır. Küçükün birden fazla velisi (küçükün evli olan anne ve babası) varsa küçükün velilerinin birlikte dava dilekçesini imzalamasıyla küçük adına idari dava açılabilir. Velayet altında olmayan küçük vesayet altına alındığından, bu durumda küçükün vasisi tarafından küçük adına idari dava açılır.

SORU 21: Avukat olmayan vekiliniz şahsınız adına idari dava açabilir mi?

Avukat olmayan vekiliniz şahsınız adına idari dava açamaz. Avukat olmayan vekiliniz şahsınız adına idari dava açarsa idare mahkemesince dilekçe ret kararı verilir. Ancak ehliyetli olan şahsınız tarafından dava açma hususunda avukata verilecek olan vekâletnameye istinaden avukatınız tarafından şahsınız adına dava açılabilir.

SORU 22: Üyesi olduğum sendika benim adıma dava açabilir mi? Nasıl?

Davacı adına üye olduğu sendika avukatı dava açıyor ise davacının sendika üyelik belgesinin örneği ile sendikaya dava açma yetkisi verdiğine dair yetki belgesinin örneğinin dilekçeye eklenmesi gerekir.

V. HUSUMET-DAVALI MESELESİ

SORU 23: İdare Mahkemesinde gerçek kişilere karşı dava açılabilir mi?

2577 sayılı Kanunun 2. maddesine göre idari davalar; idari işlemlere karşı menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan iptal davaları, idari işlem ve eylemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan zarar görenler tarafından açılan tam yargı davaları ve tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar olarak belirlendiğinden, gerçek kişilere karşı idare mahkemesinde dava açılmaz. İdari davalarda gerçek kişiler davalı konumunda olamazlar. İdari davalarda gerçek kişiler ancak davanın

sonucu hak ve menfaatlerini etkiliyorsa davaya bakan mahkemenin kabul etmesi koşuluyla davalı idarenin/idarelerin yanında davaya müdahil olabilirler.

SORU 24: İdare mahkemesinde dava açarken davalı olarak hangi idare hasım olarak gösterilmelidir?

İdari dava açılırken idari işlemi düzenleyen idareyi davalı konumunda belirtmeniz gerekir. Hasım olarak adınıza idari işlemi tesis eden makamı davalı konumunda göstermelisiniz.

SORU 25: Dava dilekçesinde davalı konumundaki idarenin hatalı seçilmesi halinde idare mahkemesince ne yönde karar verilir?

Dava dilekçesinde davalı olarak yanlış idareyi belirtmeniz durumunda idare mahkemesince hasım düzeltme kararı alınır. Bu karar ile doğru idare hasım mevkiine alınır. Yani dava dilekçesinde hasmı (davalıyı) yanlış olarak belirlerseniz bile idare mahkemesince hasım düzeltme kararı alınır ve hasım düzeltilir. Ancak, zaman kaybı olmaması için dava dilekçesinde hasımın doğru belirlenmesi gerekir.

VI. DAVANIN AÇILMASI PROSEDÜRÜ

SORU 26: İdare mahkemesinde nasıl dava açılır?

İdare mahkemesinde dava açmak için öncelikle bir dava dilekçesinin hazırlanması gerekir. Dava dilekçesi, 2577 sayılı Kanunun 3. ve 5. maddelerine uygun hazırlanmış bir dilekçe olmalıdır. Web sitesinde yer alan dava dilekçesi formatları incelenerek bu formatlara uygun şekilde dava dilekçesi hazırlanabilir. Dava dilekçesi elektronik ortamda verilmeyip, ön büroya (mahkemeye) teslim edilmek suretiyle fiziki olarak verilecekse dilekçe sayısının davalı idare sayısından bir fazla olması ve her iki dilekçenin de ekleri içerip ıslak imzalı olması gerekir.

SORU 27: Dava dilekçesine hangi belgeler eklenmelidir?

Dava dilekçesine dava konusu edilen işlemin ve diğer belgelerin asılları veya örnekleri (fotokopileri) eklenir. Tüzel kişi olan şirket adına dava açılmışsa şirketi temsil ve ilzama yetkili kişiyi gösteren güncel imza sirkülesinin dava dilekçesine eklenmesi gerekir. Avukat olan vekil aracılığıyla dava açılıyorsa avukat tarafından dava dilekçesi ekinde vekaletname sunulmalıdır.

SORU 28: Dava dilekçesinde hangi bilgiler yer almalıdır?

Dava dilekçesinde, tarafların ve varsa vekillerinin veya temsilcilerinin ad ve soyadları veya unvanları ve adresleri ile gerçek kişilere ait Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası, davanın konusu ve sebepleri ile dayandığı deliller, maddi olayın ne olduğu ve işlem veya işlemlerin kronolojik olarak gelişim süreci, dava konusu edilen idari işlemin yazılı bildirim (tebliğ) tarihi, tam yargı (tazminat) davalarında uyumsuzluk konusu miktar gösterilir. Ayrıca Milli Savunma Bakanlığı kadrolarında çalışan kamu görevlileri ile 7179 sayılı Askeralma Kanunu kapsamında askerlik hizmetini yerine getiren yedek subaylar ve yedek astsubaylar ile erbaş ve erleri ilgilendiren ve askeri hizmete ilişkin idari işlem ve eylemlerden doğan uyumsuzluklar nedeniyle açılan idari davalarda, bu kapsamda olan şahısların sicili, varsa sınıfı ve rütbesi de gösterilir.

SORU 29: Hakkımda tesis edilen işlemin iptaliyle beraber uğradığım zararlar için tazminat istiyorum. Bu taleplerimi belirtirken nelere dikkat etmeliyim?

Dava konusu işlemin iptalinin yanı sıra bu işlem nedeniyle davacının uğradığı maddi ve manevi zararların tazmininin aynı dilekçe ile birlikte istendiği (iptal+tam yargı davası) durumlarda yürütmenin durdurulması istemi sadece dava konusu işleme yönelik etki doğurabilir. Bu nedenle mahkemenin vereceği yürütmenin durdurulması kararının, davacının maddi ve manevi tazminat istemine yönelik bir etkisi bulunmamaktadır. Maddi ve manevi tazminat isteniyor ise taleple bağıllık ilkesi dikkate alınarak dilekçede her ikisinin tutarının ayrı ayrı belirtilmesi ayrıca faiz istenip istenmediğinin belirtilmesi gerekir. Faiz talebi olmadan mahkeme kendiliğinden faize hükmedemez. Kamu görevlileri hakkında tesis edilen işlemlerden doğan tam yargı davalarında, işlem nedeniyle yoksun kalınan parasal hak nedeniyle maddi tazminat tutarının belirtilmesi zorunlu değildir.

SORU 30: Hakkımda tesis edilen işlemin iptalini ve bu işlem nedeniyle uğradığım zararların tazminini istiyorum. Birlikte ya da ayrı ayrı açabilir miyim? Nasıl?

İdari işlemlerden doğan maddi ve manevi zararların tazmini için doğrudan doğruya tam yargı davası veya iptal ve tam yargı davası birlikte açılabileceği gibi ilk önce iptal davası açılarak bu davanın karara bağlanması üzerine, bu husustaki kararın veya kanun yollarına başvurulması halinde verilecek kararın tebliği (iptal kararının kesinleşme tarihinden itibaren dava açma süresi içerisinde tam yargı davası açılabilir) veya bir işlemin icrası sebebiyle doğan zararlardan dolayı icra tarihinden itibaren dava süresi içinde tam yargı davası açabilirler.

SORU 31: İdari eylem neticesinde zarar gördüm. Bu zararımın tazmini sebebiyle açacağım davada dikkat etmem gereken hususlar nelerdir?

İdari eylemlerden kaynaklanan tam yargı davalarında, dava açılmadan önce zarara uğrayanın tazminat istemiyle idareye başvuru yapması zorunludur. (2577 sayılı İYUK m.13/ön karar başvurusu) Bu başvuru, zarara yol açan idari eylemin yazılı bildirim üzerine veya başka suretle öğrendikleri tarihten itibaren 1 yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren 5 yıl içinde idareye başvurulup ilgililerce tazminat istenmesi suretiyle yapılır ve bu istemin reddi veya zimnen reddi üzerine dava açma süresi içinde tazminat davası açılması gerekir. 1 yıl ve 5 yıllık süreler dava açma süresi değil idareye yapılacak tazminat ön karar başvuru süresidir. İdareye başvuru yapılmadan doğrudan dava açılması halinde idare mahkemesince merciine tevdi kararı verilerek dava dilekçesi ve ekleri tazminle sorumlu tutulan davalı idareye tebliğ edilir. Mahkemenin merciine tevdi kararının davalı idareye tebliğ edilmesi davalı idareye tazminat istemiyle başvuru yerine geçmektedir. İdari yargıda tazminat davası açılmadan önce aynı olaydan ötürü adli yargıda açılan tazminat davasında görev ret kararı verilmesi üzerine idari yargıda dava açılmasının söz konusu olması halinde idareye tazminat istemiyle ön karar başvurusu yapılması koşulu aranmaz. Bu halde, adli yargı mahkemesinin görevsizlik kararının kesinleşmesi üzerine idareye başvuru yapılmadan 30 gün içinde idari yargı merciine tam yargı davası açılabilir. Ancak, adli yargı yerine açılan davanın idari dava açma süresi içinde açılmış olması gerekir.

SORU 32: İdare mahkemesinde dava açarken dava dilekçesi nereye verilebilir?

Dava dilekçesi avukat portal veya vatandaş portal kullanılarak UYAP üzerinden elektronik ortamda ya da fiziki ortamda verilebilir. Fiziki olarak verilecekse; dava dilekçesi hazırlandıktan sonra dava dilekçesinin sunulacağı yerler, Danıştay veya ait olduğu mahkeme başkanlıkları veya bunlara gönderilmek üzere idare mahkemesi başkanlıkları, idare mahkemesi bulunmayan yerlerde büyükşehir belediyesi sınırları içerisinde kalıp kalmadığına bakılmaksızın asliye hukuk hâkimlikleri, yabancı memleketlerde Türk konsolosluklarıdır.

SORU 33: Dava dilekçesini dava açmak istediğim idare mahkemesine vermek zorunda mıyım? Alternatiflerim nelerdir?

Davanın açılacağı idare mahkemesinden başka bir yerde bulunduğunuz takdirde, bu mahkemeye giderek dilekçenizi verebilirsiniz fakat bu zorunlu değildir. Bulduğunuz yerde idare mahkemesi olup olmamasına göre dilekçeyi verebileceğiniz yerler değişmektedir. Şöyle ki, şayet bulunduğunuz şehrin merkezinde yaşıyorsanız ve bu şehirde bir idare mahkemesi varsa, dilekçenin bu idare mahkemesine verilmesi gerekir. Ancak şehir merkezinde değil de ilçede yaşıyorsanız bu durumda merkezdeki idare mahkemesine dilekçeyi verebileceğiniz gibi bulunduğunuz ilçedeki asliye hukuk mahkemesine de dilekçenizi verebilirsiniz. Şayet bulunduğunuz yerde idare mahkemesi yoksa, bu durumda merkez ve ilçe fark etmeksizin dilekçenizi asliye hukuk mahkemesine verebilirsiniz. Bu şekilde verdiğiniz dilekçeler, davanın açılacağı idare mahkemesine dilekçeyi verdiğiniz mahkeme tarafından gönderilecektir. Başka yerlerden davanın açılacağı idare mahkemesine gönderilecek dilekçelerin ekinde, harç ve posta ücretinin yatırıldığına dair banka dekontunun veya PTT alındısının bir örneğinin sunulması gerekir. Ayrıca, kendinize ait bir e-imzanız olması durumunda, e-devlet sayfanızdan giriş yapabileceğiniz vatandaş uyp portalı (<https://vatandas.uyp.gov.tr/main/vatandas/giris.jsp>) üzerinden, dilekçenizi e-imzanız ile imzalayarak, sadece mesai saatleri içerisinde değil, 24 saat boyunca dava açabilirsiniz. Bu durumda herhangi bir mahkemeye gitmeden dilekçenizi, davayı açacağınız mahkemeye göndermeniz mümkündür. Bu şekilde açılacak davalarda, eklerinizi pdf formatında portala yüklemeniz mümkün olduğu gibi harç ve posta ücretini de portal üzerinden yatırmanız mümkündür.

SORU 34: Dava dilekçesini yukarıda yer alan soruda belirtilen mahkemelere bizzat vermek zorunda mıyım?

Dava dilekçesi, davayı açacak kişi tarafından bizzat ya da noterde düzenlenmiş bir vekâletnameyle yetkilendirilmiş baroya kayıtlı bir avukat tarafından yukarıda yer verilen soruya ait yanıtta belirtilen mahkemeye verilmek zorundadır. Dolayısıyla açacağınız davanın dilekçesini, bizzat ya da vekâletnameyle yetkilendirdiğiniz avukatınız vasıtasıyla vermek zorundasınız.

SORU 35: Birden fazla idari işleme karşı tek dava açılabilir mi?

Birden fazla işlem dava konusu edilmek istendiğinde kural olarak her idari işlem aleyhine ayrı ayrı dava açılır. Ancak aralarında maddi veya hukuki yönden bağıllık ya da sebep-sonuç ilişkisi bulunan birden fazla işleme karşı bir dilekçe ile de dava açılabilir.

SORU 36: İdare mahkemesinde birden fazla kişi birlikte tek dava açabilir mi?

Birden fazla kişinin birlikte bir dava açabilmesi için şahısların hak ve menfaatlerinde birliktelik bulunması ve davaya yol açan maddi olay veya hukuki sebeplerin aynı olması gerekir.

SORU 37: İdare mahkemesinde dava açarken hangi tutarların yatırılması gerekmektedir?

İdare mahkemesinde dava açarken dava dilekçesini ilgili birimlere sunduğunuzda başvurma harcı, karar harcı, yürütmenin durdurulması ve delil tespiti talep ediliyorsa yürütmenin durdurulması ve delil tespiti harcı ile posta avansını yatırmanız gerekmektedir. Başvurma harcı, karar harcı, yürütmenin durdurulması harcı, delil tespiti harcı ve posta avansını dava dilekçesini sunduğunuz ilgili birimlere yatırabilirsiniz. Bir gerçek veya tüzel kişinin vekili sıfatıyla avukat tarafından açılan davalarda, dava dilekçesi ekinde vekâletnamenin aslı yerine onaylı örneği sunulursa ayrıca vekâlet suret harcı da ödenir. Avukat tarafından dava dilekçesi ekinde sunulan vekâletname örneği sayısı kadar vekâlet suret harcı ödenmesi ve her bir vekâletnameye baro pulu yapıştırılması veya dava dosyasına UYAP üzerinden baro pulu tutarının ödenmesi gerekmektedir. Tam yargı davası açılması halinde Harçlar

Kanunu Genel Tebliği hükümleri uyarınca talep edilen maddi ve manevi tazminat tutarlarının binde 68,31'inin 1/4'üne tekabül eden karar harcı tutarı davacıdan peşin alınır. Bedensel zararlardan doğan tam yargı davalarında peşin alınacak karar harcı oranı 1/20'dir. Ayrıca başvuru harcı ve posta ücreti alınır. İdare mahkemelerinde açılacak davalarda 2022 yılı için alınacak başvuru harcı 80,70-TL, karar harcı 80,70-TL, yürütmenin durdurulması harcı ve delil tespiti harcı 133,00-TL, vekâlet harcı 11,50-TL, keşif harcı 571,90-TL, nispi karar harcı dava konusu edilen miktarın binde 68,31*1/4'ü, ölüm, yaralanma vb. cismani zararlardan doğan tazminat davalarında peşin alınan nispi karar harcı dava konusu edilen miktarın binde 68,31*1/20'si, posta ücreti yeni açılacak davalarda 200-TL, yürütmenin durdurulması istemi davalarda 300-TL'dir. Adli yardım talebinin uygun görülmesi halinde dava sonuna kadar davacıdan harç ve masraf alınmaz. Maktu harç tutarları her yıl yeniden değerlendirme oranında artırılmaktadır.

SORU 38: İdare mahkemesinde dava açarken harç ve posta avansı yatırılmazsa idare mahkemesince nasıl bir yol izlenir?

İdare mahkemesinde dava açılırken herhangi bir sebeple başvurma harcı, karar harcı veya posta avansının ödenmemesi veya eksik ödenmesi durumunda, idare mahkemesinde dava açan kişiye gönderilen bir yazı ile söz konusu yazının tebliğ tarihinden itibaren otuz gün içerisinde harç ve posta avansı eksikliğinin giderilmesi istenir. Eğer söz konusu eksiklik otuz gün içerisinde dava açan kişi tarafından giderilmezse idare mahkemesince ikinci bir yazı düzenlenip dava açan kişiye tebliğ edilir. Bu yazı üzerine yine söz konusu eksikliğin otuz gün içerisinde yerine getirilmemesi halinde idare mahkemesince bahse konu davanın açılmamış sayılmasına karar verilir ve bu karar davacıya tebliğ edilir.(2577 İYUK madde 6/4)

SORU 39: İdare mahkemesinde açılan dava devam ederken posta avansında tebliğ işlemlerinin yapılmasını engelleyecek şekilde azalma olursa İdare mahkemesince nasıl işlem yapılır?

İdari dava devam ederken posta avansında tebliğ işlemlerinin yapılmasını engelleyecek şekilde azalma olursa idare mahkemesince otuz gün içerisinde posta avansının belirli bir tutar kadar tamamlanması için dava açan şahsa bir yazı gönderilir. Bu yazının tebliğinden itibaren otuz gün içerisinde söz

konusu eksiklik giderilmezse, idare mahkemesince, eksikliğin giderilmesi için ikinci bir yazı yazılır ve dava açan kişiye gönderilir. İkinci yazının tebliğinden itibaren otuz gün içerisinde bahse konu eksiklik yine giderilmezse, idare mahkemesince üç ay süreyle dava dosyasının işlemde kaldırılmasına karar verilir. Eğer dosyanın işlemde kaldırıldığı tarihten itibaren üç ay içerisinde yine posta avansı eksikliği giderilmezse, idare mahkemesince davanın açılmamış sayılmasına karar verilir ve bu karar davanın taraflarına tebliğ edilir. [2577 İYUK madde 6/5]

SORU 40: İdareye başvurunuz üzerine idarece idari işlem tesis edilmemişse nasıl dava açmalısınız?

İdari işlem tesis edilmesi amacıyla idareye bir başvuru yapılırsa ve ilgili idarece bu başvuruya otuz gün içerisinde herhangi bir cevap verilmezse, söz konusu başvuru zımnen reddedilmiş sayılır. İdareye başvuru tarihinden başlayarak hesaplanacak otuz günün bitiminden itibaren altmış gün içerisinde idare mahkemesine dava açılabilir. Otuz gün içerisinde idarece verilen cevap kesin değilse (örneğin başvuru ile ilgili incelemelerin devam ettiği yönünde verilen bir cevap gibi), bu cevabı başvurunun reddedildiği kabul edilmek suretiyle söz konusu cevabın tebliğinden itibaren altmış gün içerisinde dava açılabilir veya kesin cevap beklenebilir. Ancak kesin cevabı bekleme süresi, başvuru tarihinden itibaren dört ayı geçemez. Başvuru tarihinden itibaren dört ay içerisinde idarece kesin cevap verilmezse söz konusu dördüncü ayın bitiminden itibaren altmış gün içerisinde dava açılmaktadır. Söz konusu süreler içerisinde dava açılmamışsa ya da açılan dava süre aşımı nedeniyle reddedilmişse ve bahse konu sürelerin bitiminden sonra yetkili idari makamca bir cevap verilmişse, söz konusu cevabın tebliğinden itibaren altmış gün içerisinde idari dava açılabilir.

SORU 41: İdare mahkemesinde dava açtığınızda ön büro ve idare mahkemesi tarafından öncelikle hangi işlemler yapılır?

Dava dilekçesinin gerekli kayıt işlemleri ön büro tarafından yapılarak ilgili idare mahkemesine havale edilir. Ön büro tarafından dava açan şahsa verilen dava bilgi formunda, dava dilekçesinin sunulması üzerine açılan davanın hangi idare mahkemesinde ve hangi esas numarası ile kaydedildiği yazmaktadır. Artık söz konusu dava dosyası dava bilgi formunda belirtilen idare

mahkemesi tarafından oluşturulacaktır. Dava dilekçesinin usul yönünden ilk incelemesi, idare mahkemesinde mahkeme başkanı veya görevlendireceği üye hakim tarafından yapılır. Dava dilekçesinin sunulması suretiyle davanın açıldığı tarihten itibaren en geç on beş gün içerisinde ilk inceleme aşaması sonuçlandırılır. (İvedi yargılama usulüne tabii davalarda ilk inceleme yedi gün içinde tamamlanır) Dava dilekçesi ilk inceleme hususları yönünden kanuna aykırı görülmezse dava dosyasının ilk inceleme aşaması tamamlanmış olur.

VII. ADLİ YARDIM TALEBİ

SORU 42: İdari yargıda davacı adli yardımdan nasıl yararlanabilir?

Kendisini ve ailesinin geçimini önemli ölçüde zor duruma düşürmeksizin, gereken yargılama ve takip giderlerini kısmen veya tamamen ödeme gücünden yoksun olan kimseler, iddia ve savunmalarında, geçici hukuki koruma taleplerinde ve icra takibinde, taleplerinin açıkça dayanaktan yoksun olmaması kaydıyla adli yardımdan yararlanabilirler.(6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu m.334/1) Yatırması gereken harç tutarını, posta ücretini, keşif ve bilirkişi avansını, delil tespit harcını ve diğer yargılama giderlerini ödemeye yetecek geliri veya mal varlığı olmadığını resmi belge ile kanıtlaması, adli yardım talebinde bulunması ve davaya bakan mahkemenin bu talebi haklı bularak karar vermesi halinde davacı adli yardımdan yararlanabilmektedir. Adli yardım hakkında verilen karar, adli yardım kararını veren mahkemenin aksine bir kararı olmadıkça davanın kesinleşmesine kadar geçerlidir. Adli yardımdan yararlanabilmek için İl veya ilçe idare kurulları veya muhtarlıklardan alınacak fakirlik belgesinin ve/veya tapu müdürlüğü, vergi dairesi, SGK gibi kurumlardan ilginin yargılama giderlerini karşılayacak ölçüde gelirin ve mal varlığının bulunmadığına dair resmi belgelerin mahkemeye kanıt olarak sunulması gerekir. Davanın davacı aleyhine sonuçlanması (kararın kesinleşmesi) halinde, adli yardım kararı ödemediği yargılama giderlerinin davacıdan tahsilinin sağlanması için Veraset ve Harçlar Vergi Dairesine mahkemesince müzekkere yazılıp davacıdan tahsili sağlanır. Dava davacının lehine sonuçlanmış ise adli yardımdan yararlanması nedeniyle davacıdan alınmayan yargılama giderlerinin davalı idareden tahsiline hükmedilir.

SORU 43: İdare mahkemesince adli yardım talebiniz kabul edilirse/reddedilirse nasıl bir yol izlenir?

İdare mahkemesince adli yardım talebi kabul edilirse davanın sonuçlanmasına kadar dava açan kişi tarafından, başvurma harcı, karar harcı ve posta avansı, istinaf başvurusu yapılırsa istinaf başvurma harcı, temyize tabi bir karar ise temyize başvurulması halinde temyiz başvuru ve karar harcı, bilirkişi incelemesi yapılması halinde bilirkişi masrafları, keşif yapılırsa keşif masrafları ödenmez. İdari yargılama neticesinde idari davanın, dava açan kişinin kısmen veya tamamen aleyhine sonuçlanması durumunda haksız olduğu nispette hesaplanan yargılama masraflarının dava açan kişiden tahsil edilmesine idare mahkemesince karar verilir. Söz konusu mahkeme kararının kesinleşmesi halinde dava açan kişi haksız olduğu nispette yargılama giderini ödemek zorunda kalır. Adli yardım talebinin reddine karar verilirse bu karara karşı, tebliğinden itibaren bir hafta içinde kararı veren mahkemeye dilekçe vermek suretiyle itiraz edilebilir. İtiraz incelemesi neticesinde verilen karar kesindir. Adli yardım talebi reddedilirse, dava açan kişi adli yardımdan yararlanamaz. Bu durumda gerekli harç ve avansı yatırması gerekecektir. Ancak ilgili tarafça ödeme gücünde sonradan gerçekleşen ciddi bir azalmaya dayanılarak tekrar talepte bulunulabilir.

VIII. DAVANIN İHBARI VE DAVAYA MÜDAHALE

SORU 44: Müdahale talebinde bulunulurken yapılması gerekenler nelerdir?

Müdahale talebinde bulunan, hangi taraf yanında davaya katılmak istediğini açık olarak belirtmeli ve dava sonucunda verilecek karardan kendisinin hukuki olarak nasıl etkileneceğini gerekçeleriyle birlikte açıklamalıdır. Müdahale dilekçesi taraf sayısından 1 (bir) fazla olarak düzenlenmelidir. Başvuruda bulunduğu sırada yürürlükte olan Harçlar Kanunu Genel Tebliği'ne göre belirlenmiş başvurma harcını ve posta avansını da yatırmalıdır.

SORU 45: İdare mahkemesinde açılan bir davada, dava konusunun üçüncü kişilerin menfaatini ilgilendirmesi durumunda davanın ihbarı istenebilir mi?

Davanın konusunun üçüncü kişilerin menfaatini ilgilendirmesi durumunda davanın ihbarı taraflarca istenebilir. Taraflar istemde bulunmasa dahi idare

mahkemesince davanın ihbarına re'sen karar verilebilir. Davanın ihbarında, dava dilekçesi ve ekleri, ihbara ilişkin ara kararı ile birlikte ihbarda bulunulana gönderilir ve ara kararında davanın hangi aşamada olduğu belirtilir.

IX. DİLEKÇE RET-DAVANIN YENİLENMESİ

SORU 46: Dilekçe ret kararının davacıya tebliği üzerine davacı tarafından yapılması gerekenler nelerdir?

Dilekçe ret kararını tebellüğ eden davacı 30 (otuz) gün içerisinde kararda belirtilen dilekçe ret sebeplerine uygun olarak düzenlenmiş ve kararı vermiş olan idari mahkemeye hitaben yazılmış yenileme dilekçesi vermelidir. Bu süre geçirdikten sonra yenileme dilekçesi verilirse, davanın süre aşımı nedeniyle reddedileceği unutulmamalıdır. Dilekçe ret kararı üzerine yenilenen dava dilekçesinde, kanunda öngörülen dilekçenin reddine dair başka bir yanlışlığın yapılması durumunda mahkeme ya da hâkim yeniden dilekçe ret kararı verebilir. Dilekçe ret kararı üzerine yenilenen dilekçede aynı yanlışlıkların yapılması halinde davanın reddedileceği göz önünde bulundurularak yenilenen dilekçenin dilekçe ret sebeplerine uygun olarak düzenlenmesi ve mahkemeye verilmesi gerekir.

SORU 47: Dava dilekçenizin usul yönünden reddedilmemesi için nelere dikkat etmelisiniz?

İdari yargıda iptal davası için hazırlanan dava dilekçesinde idari işlemin yazılı bildirim tarihine ve idareye yapılan bir başvuru varsa bu başvuru dilekçesine yer verilmelidir. Dava dilekçesinin konu ve sonuç kısımlarında dava konusu edilen işlemin açık ve net bir şekilde belirtilmesi gerekir. Özellikle dava dilekçesinin konu ve sonuç kısımları uyumlu olmalı, bu kısımlar arasında farklı talepler bulunmamalıdır. Bunun yanında dava dilekçesine eklenen idari işlemlerin de dava dilekçesiyle uyumlu olması gerekmektedir. Ayrıca dava dilekçesinin konu ve sonuç kısımlarında terditli (seçenekli ya da basamaklı) taleplerde (örneğin talebin kabul edilmediği takdirde başka bir talepte bulunulması şeklinde) bulunulmaması ve söz konusu işlemlerin iptali talebine açıkça yer verilmesi gerekmektedir.

SORU 48: Dilekçe ret kararı üzerine yenileme dilekçesi verilirken nelere dikkat edilmelidir?

Yenileme dilekçesinde, dilekçe ret kararında belirtilen eksiklikleri tamamlamanız ve/veya yanlışlıkları düzeltmeniz gerekmektedir. Aksi takdirde idare mahkemesince yeniden dilekçe ret kararı verilebilir. Yenileme dilekçesinde, dilekçe ret kararında belirtilen aynı yanlışlıkları tekrar ederseniz idare mahkemesince davanın reddine karar verilir. Dilekçe ret kararı üzerine verilen yenileme dilekçelerinde, dava dosyasında daha önce dilekçe ret kararı verildiği ve bu dilekçenin yenileme dilekçesi olduğu belirtilmelidir. Dilekçe ret kararı üzerine yenilenen dilekçedeki talepler geçerli olduğundan ret edilen dilekçede ki yürütmenin durdurulması, duruşma ve adli yardım taleplerinin yenilenen davada geçerli olabilmesi için bu taleplerin yenilenen dilekçede de yer alması gerekir.

X. MERCIİNE TEVDİ UYGULAMASI

SORU 49: Dava dosyanızda idare mahkemesince merciine tevdi kararı verilirse ne yapmanız gerekir?

Bazı idari işlemlerin dava konusu edilebilmesi için öncelikle bir idari merciye başvurunun yapılması gerekebilir. Bu idari başvuruyu yapmadan doğrudan doğruya o işleme karşı dava açarsanız mahkemece dilekçenin görevli idari merciine tevdiine karar verilir. Zorunlu idari başvuru olarak adlandırılan bu başvurular ancak yasada açık hüküm varsa uygulama alanı bulur. Bu başvuruya örnek olarak 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 54. maddesi ve 2577 sayılı İYUK'un 13.maddesi gösterilebilir. İdari merci tecavüzü nedeniyle dava dilekçesi ve eklerinin idari itirazı karara bağlayacak idari makam olarak Kamu İhale Kurumuna gönderilmesine (merciine tevdi) karar verilmişse, dava dilekçesi ve ekleri ile idari merci tecavüzüne ilişkin mahkeme kararının idare mahkemesi tarafından Kamu İhale Kurumuna tebliğ edildiği tarihten itibaren otuz gün içerisinde Kamu İhale Kurumunca bu konuda bir cevap verilmesi halinde, söz konusu otuz günlük sürenin bitiminden itibaren otuz gün (ihaleden yasaklama kararları hariç ihale işleri ivedi yargılama usulüne tabii olduğundan özel olarak dava süresi otuz gün olarak düzenlenmiştir) içeri-

sinde dava açılmalıdır. Eğer Kamu İhale Kurumunca bu konuda bir cevap verilirse, bu cevabın tebliğ edildiği tarihten itibaren otuz gün içerisinde dava açılmalıdır. İdari eylemden kaynaklanan tam yargı davalarında merciine tevdi kararı verilmesi durumunda da aynı şekilde dava açılmalıdır (altmış günlük süre içinde). Mahkemenin merciine tevdi kararı ile dava dilekçesi ve eklerinin davalı idareye tebliğ edildiği tarih davacının idareye başvuru tarihi olarak kabul edilir.

XI. YÜRÜTMİYİ DURDURMA MÜESSESESİ

SORU 50: Yürütmenin Durdurulması Nedir?

İdari işlemin iptali davasının en önemli unsuru tedbir mahiyetindeki yürütmenin durdurulması kararıdır. Yürütmenin durdurulması kararı, aleyhine iptal davası açılan işlemin idare tarafından davanın sonuçlanması beklenmeden uygulanması halinde kişilerin zarara uğramasını engellemek amacıyla verilen ve davaya bakan mahkeme tarafından nihai karar verilinceye kadar geçerli olan, geçici nitelikte bir karardır (2577 sayılı İYUK madde 27).

SORU 51: Hangi Hallerde Yürütmenin Durdurulması Kararı Verilebilir?

Danıştayda veya idare mahkemelerinde dava açılması dava edilen idari işlemin yürütülmesini durdurmaz (2577 sayılı İYUK m.27/1). Yürütmenin durdurulması davacı tarafından ayrıca talep edilmelidir. Ancak vergi mahkemelerinde, vergi uyuşmazlıklarından doğan davaların açılması, tarh edilen vergi, resim ve harçlar ile benzeri mali yükümlerin ve bunların zam ve cezalarının dava konusu edilen bölümünün tahsil işlemlerini durdurur (2577 sayılı İYUK m. 27/4). Yürütmenin durdurulması kararı verilen dava dosyaları öncelikle incelenir ve karara bağlanır. Yürütmenin durdurulması kararı verilebilmesi için kanunun aradığı şu şartın birlikte gerçekleşmesi gerekir (2577 sayılı İYUK m.27);

- İdari işlemin uygulanması halinde giderilmesi güç veya olanaksız zararların doğması,
- İdari işlemin açıkça hukuka aykırı olması.

Yukarıdaki iki şartın birlikte gerçekleşmesi halinde davalı idarenin savunması alındıktan veya savunma süresi geçtikten sonra, mahkeme tarafından gerekçe göstererek yürütmenin durdurulmasına karar verilebilir.

Uygulanmakla etkisi tükenecek olan idari işlemlerin yürütmesi, savunma alındıktan sonra yeniden karar verilmek üzere, idarenin savunması alınmaksızın da durdurulabilir. Ancak, kamu görevlileri hakkında tesis edilen atama, naklen atama, görev ve unvan değişikliği, geçici veya sürekli görevlendirmelere ilişkin idari işlemler, uygulanmakla etkisi tükenecek olan idari işlemlerden sayılmaz. Yürütmenin durdurulması kararlarında idari işlemin hangi gerekçelerle hukuka açıkça aykırı olduğu ve işlemin uygulanması halinde doğacak telafisi güç veya imkânsız zararların neler olduğunun belirtilmesi zorunludur. Sadece ilgili kanun hükmünün iptali istemiyle Anayasa Mahkemesine başvurulduğu gerekçesiyle yürütmenin durdurulması kararı verilemez [2577 sayılı İYUK m.27/2]. Dava dilekçesi ve eklerinden yürütmenin durdurulması isteminin yerinde olmadığı anlaşılırsa, davalı idarenin savunması alınmaksızın istem reddedilebilir [2577 sayılı İYUK m.27/3].

SORU 52: Yürütmenin durdurulması istemi hakkında verilen karara itiraz edilebilir mi?

Yürütmenin durdurulması istemleri hakkında verilen kararlar; Danıştay dava dairelerince verilmişse konusuna göre İdari veya Vergi Dava Daireleri Genel Kurullarına, bölge idare mahkemesi kararlarına karşı en yakın bölge idare mahkemesine (davaya bakan ilk derece mahkemesinin heyetinin dosyadan çekilmesi veya ilk derece mahkemesi heyetine yönelik hâkimin reddi isteminin yerinde görülmesi nedeniyle davaya ilk derece mahkemesi sıfatıyla bölge idare mahkemesi ilgili dairesi bakmışsa bu kural uygulanır), idare ve vergi mahkemeleri ile tek hâkim tarafından verilen kararlara karşı bölge idare mahkemesine kararın tebliğini izleyen günden itibaren yedi gün içinde bir defaya mahsus olmak üzere itiraz edilebilir. İtiraz edilen merciler dosyanın kendisine gelişinden itibaren yedi gün içinde karar vermek zorundadır. İtiraz üzerine verilen kararlar kesindir [2577 sayılı İYUK m.27/7].

Aynı sebeplere dayanılarak ikinci kez yürütmenin durdurulması isteminde bulunulamaz [2577 sayılı İYUK m.27/10].

İstinaf veya temyiz istemlerinde yürütmenin durdurulması istenebilir (2577 sayılı İYUK 52). Temyiz ve istinaf incelemesi sırasında yürütmenin durdurulması istemleri hakkında verilen kararlar kesindir.

SORU 53: 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 27. maddesi uyarınca idare mahkemesince verilen yürütmenin durdurulması isteminin kabulüne/reddine ilişkin kararlara karşı 7 (yedi gün) içerisinde yapılacak itirazları kim inceler?

Kararı veren idare mahkemesinin yargı çevresi bakımından bağlı bulunduğu Bölge İdare Mahkemesinin konu bakımından dava konusu uyumsuzluğu incelemekle görevli olan idari dava dairesi inceler.

SORU 54: İdare mahkemesinde açılan davada ne zamana kadar yürütmenin durdurulması isteminde bulunulabilir?

İdare mahkemesince usulden veya esastan bir karar verilmeden önce yürütmenin durdurulması isteminde bulunulabilir. Yürütmenin durdurulması istemi genelde dava dosyası tekemmül etmeden önceki aşamaya kadar istenirse idare mahkemesince bu istem yönünden inceleme yapıp karar verilir. Dava dosyası tekemmül ettikten sonra yürütmenin durdurulması isteminde bulunulursa, idare mahkemesince genelde yürütmenin durdurulması istemi yönünden inceleme yapılmayıp esastan inceleme yapılır ve esastan karar verilir.

SORU 55: İdare mahkemesi tarafından yürütmenin durdurulması talebi hakkında verilen karara karşı itiraz etmek istiyorum. Herhangi bir harç ödemek zorunda mıyım?

Yürütmenin durdurulmasının istenmesi veya yürütmenin durdurulması istemi hakkında idare mahkemesince verilen karara karşı itiraz edilmesi halinde Harçlar Kanunu hükümleri uyarınca talepte bulunandan harç alınmaktadır. Harcın yatırılmaması veya eksik yatırılması halinde ilgiliye mahkemesince yazılı bildirim yapılarak bildirim yazısında belirtilen süre içinde harcın yatırılması istenir. Verilen süre içinde harç yatırılmaz veya eksik yatırılan harç tamamlanmaz ise ilgili taraf söz konusu isteminden (yürütmenin durdurulması isteminden veya itiraz isteminden) vazgeçmiş sayılır.

SORU 56: İdare mahkemesinde açılan davada yürütmenin durdurulması istemi hakkında karar verildikten sonra yeniden (ikinci kez) yürütmenin durdurulması isteminde bulunulabilir mi?

Aynı sebeplere dayanarak ikinci kez yürütmenin durdurulması isteminde bulunulamaz. Yani dava dosyasında ilk yürütmenin durdurulması talebi idare mahkemesince reddedilmişse ve aynı sebepleri göstermek suretiyle ikinci kez yürütmenin durdurulması talebinde bulunulursa, idare mahkemesince ikinci yürütmenin durdurulması talebi incelenmeden reddedilir. Farklı sebeplere dayanarak ikinci kez yürütmenin durdurulması isteminde bulunulabilir.

XII. TAM YARGI DAVALARI

SORU 57: İdari eylemden kaynaklı tam yargı davası açılmadan önce hakkının ihlal edildiğini düşünen kişi idareye başvurarak hakkının yerine getirilmesini istemesi gerekir mi?

2577 sayılı Kanun'un 13. maddesinde, idari eylemlerden hakları ihlal edilmiş olanların idari dava açmadan önce, bu işlemleri yazılı bildirim üzerine veya başka suretle öğrendikleri tarihten itibaren bir yıl ve her halde eylem tarihinden itibaren beş yıl içinde idareye başvurarak haklarının yerine getirilmesini istemesi gerekmektedir. Bu başvuru yapılmadan doğrudan tam yargı davası açılması durumunda idare mahkemesince "merciine tevdi" kararı verileceği unutulmamalıdır.

SORU 58: İdari işlemde kaynaklı tam yargı davası açılmadan önce ilgili idareye başvurarak tazmin talebinde bulunulması gerekir mi?

2577 sayılı Kanuna göre idari işlemlerden dolayı oluşan zararlar sebebiyle açılacak tam yargı davalarında dava açılmadan önce zararı doğuran idari işlemi tesis eden idareye yapılacak başvuru ihtiyaridir, dolayısıyla idareye başvuru zorunluluğu bulunmamaktadır. 2577 sayılı Kanun dışındaki kanunlarda bu yönde bir usul hükmü bulunması durumunda buna göre hareket edilmelidir. Ancak, idari işlemlerden doğan tam yargı davalarında dava açılmadan önce idareye başvurulması halinde 2577 sayılı Kanununun madde 7, 11 ve 12 hükümleri ve bu bağlamda dava açma süresi gözetilmelidir.

SORU 59: Tam yargı davası dilekçesinde talep ettiğim miktarı belirlerken nelere dikkat etmeliyim? Talep ettiğim miktarı artırabilir miyim?

Davalı idarenin/idarelerin idari faaliyeti (idari eylemi) nedeniyle davacının uğradığı maddi ve manevi zararların söz konusu olması ve bu zararların tazmininin istenmesi halinde aynı dilekçede maddi ve manevi tazminat miktarı ayrı ayrı belirtilerek tazminat talep edilmelidir. Davacının, mahkemece esastan karar vermesinden önce tazminat tutarını bir defaya mahsus artırma (ıslah) hakkı bulunmaktadır. Islah edilen tutar nedeniyle hesaplanacak peşin nispi karar harcı tutarının artırma (ıslah) dilekçesi verildiğinde yatırılması gerekir.

SORU 60: Zararımın ispatına yarayacak bilgi ve belgeleri dosyaya en geç ne zaman sunabilirim?

Oluşan maddi zararın tutarına ilişkin iddiaları kanıtlayan bilgi ve belgelerin, faturaların dava dilekçesi ekinde ya da en geç dosya tekemmül etmeden önce mahkemeye sunulması olası hak kaybını önleyecektir.

SORU 61: Dava dilekçesinde maddi tazminat için belirttiğim miktarı azaltabilir miyim? Maddi tazminat dışındaki taleplerimi değiştirebilir miyim?

Tazminat tutarının bir defaya mahsus olmak üzere artırılması mümkün iken ıslah hakkı kapsamında maddi veya manevi tazminat tutarının azaltılması olanaklı değildir. Ayrıca, ıslah hakkı kapsamında sadece tazminat tutarının mahkemece esastan karar verilmeden önce bir defaya mahsus artırılması mümkün olup, tazminat dışında kalan taleplerin ve idari işleme yönelik talebin ıslah yolu ile değiştirilmesi veya genişletilmesi olanaklı değildir. (Davayı genişletme yasağı)

SORU 62: Tam yargı davalarında yürütmenin durdurulması talep edebilir miyim?

2577 sayılı Kanunun 27. maddesi uyarınca idari işlemlerin yürütmesinin durdurulması istenebilmektedir. Bununla birlikte, tam yargı davalarında iptal davalarında olduğu gibi yürütmenin durdurulması talebinde bulunulma-

sına yasal bir engel bulunmamaktadır. Ancak, tazminat davalarında telafisi güç veya imkansız zararların oluşma koşulu gerçekleşmediği gibi hukuka aykırılık ve buna bağlı olarak davacıya ödenecek tutar ancak davanın ilerleyen aşamasında bilirkişi incelemesi veya zarara ilişkin bilgi ve belgelerin tamamlanmasıyla saptanabildiğinden, dolayısıyla, 2577 sayılı Kanun'un 27.maddesinde öngörülen koşullar mevcut olmadığından, tam yargı davalarında yürütmenin durdurulması istenmesinin pratikte bir faydası bulunmamaktadır.

XIII. KEŞİF VE BİLİRKİŞİ İNCELEMESİ

SORU 63: İdare mahkemesinde açılan bir davada görevlendirilen bilirkişiye engel halinin bulunup bulunmadığını belirtmesi; davanın taraflarına da bilirkişinin şahsına itirazları olup olmadığını bildirmeleri için tanınan süre ne kadardır ve bu süre ne zaman başlar?

2577 sayılı Kanununun 31. maddesiyle yollama yapılan 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanununun 272. maddesine göre davanın taraflarının ret talebinin veya bilirkişinin kendisini reddetmesinin, ret sebebinin öğrenilmesinden itibaren en geç bir hafta içinde yapılması gerekmektedir.

SORU 64: İdare mahkemesinde açılan davalarda bilirkişi incelemesi hangi durumlarda yapılır?

Hukuk bilgisi dışında özel veya teknik bilgiyi gerektiren hâllerde bilirkişi incelemesi yaptırılmasına karar verilmektedir. İdare mahkemesince, taraflardan birinin talebi üzerine yahut kendiliğinden bilirkişi incelemesi yaptırılmasına karar verilir.

SORU 65: İdare mahkemesinde açılan davalarda bilirkişi incelemesi neticesinde düzenlenen bilirkişi raporuna ne kadar süre içerisinde itiraz edilmelidir?

Taraflar, bilirkişi raporunun kendilerine tebliğ edildiği tarihten itibaren iki hafta içinde bilirkişi raporuna itiraz edebilirler.

SORU 66: İdare mahkemesinde açılan davalarda idare mahkemesince istenen keşif ve/veya bilirkişi ücreti avansı taraflarca yatırılmazsa nasıl bir yol izlenir?

Bilirkişi ve/veya keşif ücreti avansının taraflardan yatırılmasının istenmesine karşın taraflarca söz konusu avansın yatırılmaması halinde, dava konusu uyuşmazlığın kamu yararını ilgilendirdiği durumlarda (imar, çevre, kamu sağlığı, kamu güvenliği vb. durumlar) bahse konu avans tutarı Adalet Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı'nda yer alan bütçeden karşılanır. Dava konusu uyuşmazlığın kamu yararını ilgilendirmedığı tamamen kişisel hak ve menfaati ilgilendirdiği davalarda davacının keşif ve bilirkişi ücretini yatırmaması halinde dosyada mevcut olan bilgi ve belgelere dayanılarak bir karar verilir. Keşif ve bilirkişi ücretinin Adalet Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı'nda yer alan bütçeden karşılanmasını talep edip etmeme dava konusu uyuşmazlığın niteliğine göre mahkemenin ve hâkimin takdirine bağlıdır. Keşif ve/veya bilirkişi incelemesi neticesinde verilen mahkeme kararında, bilirkişiye ödenen ücretin davadaki haklılık durumuna göre taraflardan tahsiline hükmedilir.

SORU 67: İdare mahkemesinde açılan davalarda keşif harcının yatırılması istenir mi?

İdare mahkemesinde açılan davalarda keşif harcının yatırılması istenir.

SORU 68: İvedi Yargılama Usulüne tabi davalarda keşif ve bilirkişi incelemesi yaptırılabilir mi?

Uyuşmazlığın çözümü için gerekli görülmesi halinde ivedi yargılama usulüne tabi davalarda keşif ve bilirkişi incelemesi yaptırılabilir. Ancak, bu davalarda keşif ve bilirkişi işlemleri ile ilgili işlemler ivedilikle (gecikmeye yol açılmadan) yerine getirilir ve gerekirse bilirkişi ücretinin yatırılması, bilirkişilere itirazın bildirilmesi, bilirkişi raporunun mahkemeye teslim edilmesi gibi sürelerde kısaltma yapılabilir.

XIV. DURUŞMA YAPILMASI

SORU 69: İdare mahkemesinde açılan davada duruşma talep ederseniz hangi durumlarda duruşma yapılır?

Dava dosyası tekemmül etmeden önce idare mahkemesine verilecek bir dilekçeyle (dava dilekçesi ile cevap ve savunmalarda) duruşma talebinde bulunulmalıdır. Dava konusu miktar 2022 yılı için 77.000-TL'yi aşan (bu tutar her yıl yeniden değerleme oranında artmaktadır) tam yargı davalarında ve iptal davalarında davacı veya davalı idarenin isteği üzerine idare mahkemesince duruşma zorunlu olarak yapılır. Tarafların duruşma talebi üzerine duruşma yapılmasının zorunlu olduğu idare mahkemesinde açılan davalar için belirlenen parasal sınır her yıl yeniden belirlenmekte ve yeniden değerleme oranında artmaktadır. İdare mahkemesinde açılan davada dava konusu edilen toplam tutar 2022 yılı için 77.000-TL veya 77.000-TL'nin altındaysa, taraflarca duruşma talebinde bulunulması durumunda duruşma yapılıp yapılmayacağına idare mahkemesince (dava miktarı 77.000. TL ve altında olan davalar tek hâkim tarafından karara bağlanacağından dosyanın havale edildiği idare mahkemesi hâkimince) karar verilir. Bu durumda duruşma yapılmadan karar verilebileceği gibi duruşma yapılması suretiyle de karar verilebilir. Taraflarca duruşma yapılması yönünde talepte bulunulmaması durumunda dahi idare mahkemesince kendiliğinden (re'sen) duruşma yapılmasına karar verilebilir.

SORU 70: İdare mahkemesinde açılan davada duruşmaya kimler katılabilir?

Duruşmaya davanın tarafları (davacı/davacının avukat olan vekili ve davalı idare temsilcisi/vekili) katılabilir. İlk derece mahkemesi sıfatıyla doğrudan Danıştay'a açılan davaların duruŐmalarında Danıştay savcısının bulunması şarttır.

SORU 71: İdare mahkemesinde açılan davada duruşma nasıl yapılır?

DuruŐmalar genel olarak açık şekilde yapılır. DuruŐmayı başkan yönetir. Duruşmada taraflara ikiŐer defa söz verilir. Yalnızca davacı veya yalnızca davalı

idare gelirse, yani taraflardan yalnızca biri gelirse, gelen tarafın açıklamaları dinlenir. Duruşma tamamlandıktan sonra idare mahkemesince duruşma tutanağı düzenlenir ve duruşmaya katılan hâkimlerce duruşma tutanağı imzalanır. Duruşma tutanağında, duruşmaya katılan kişilere ilişkin bilgilere ve kısaca tarafların duruşmada ileri sürdükleri iddia ve yaptıkları savunmalara yer verilir. Duruşma tutanağı dava dosyasına konulur. İdare mahkemesince duruşma yapıldıktan sonra en geç on beş gün içinde nihai kararın verilmesi gerekmektedir. Ancak gerekli görülmesi durumunda ara kararı da verilebilir. Ara kararı verilen hallerde, bu kararın yerine getirilmesi üzerine, dosyalar öncelikle incelenir ve uyuşmazlığın esası hakkında bir karar verilir.

SORU 72: İdare mahkemesinde duruşma nasıl ve ne zaman istenebilir?

İdare mahkemesinde duruşma talebi, dava dilekçesi, savunma, savunmaya cevap ve cevaba dilekçelerin de veya dosya tekemmül etmeden önce mahkemeye verilecek bir dilekçe ile istenebilir. Dolayısıyla, taraflar dosya tekemmül etmeden önce duruşma isteyebilir. Duruşma isteminin yazılı olarak yapılması gerekir. Dosyanın tekemmül etmesinden sonra ve keşif ve bilirkişi incelemesi gerektiren bir durum varsa genel olarak duruşma keşif ve bilirkişi incelemesi tamamlandıktan sonra yapılır. Dosya tekemmül etmeden önce duruşma yapılmaz ve sadece bir kez duruşma yapılır.

SORU 73: Duruşma yapılan dosyalarda ne zaman karar verilir?

Duruşma yapıldıktan sonra en geç onbeş gün içinde karar verilir. Ara kararı verilen hallerde, bu kararın yerine getirilmesi üzerine, dosyalar öncelikle incelenir.

SORU 74: İvedi Yargılama Usulüne tabi davalarda duruşma istenebilir mi?

Bu davalarda 2577/11. madde uyarınca üst makama başvuru mümkün mü?

İvedi davalarda duruşma istenebilir. Duruşma ile ilgili usul ve esaslar diğer davalarda olduğu gibidir. Ancak, ivedi yargılama usulüne tabi davalarda duruşma ile ilgili işlemler ivedilikle yerine getirilir. İvedi Yargılama Usulüne tabi davalarda üst makamlara başvuru yapılamaz. Bu nedenle ivedi yargılama usulüne tabi davalarda idari işlemin tebliği veya öğrenilmesi üzerine üst makama yapılan başvuru dava süresini kesmez ve uzatmaz.

XV. BAĞLANTILI DAVALAR

SORU 75: İdare mahkemesince verilen “bağlantı isteminin reddine” ilişkin kararlara karşı itiraz edilebilir mi?

Ara kararı niteliğinde olan “bağlantı isteminin reddine” ilişkin kararların taraflara tebliği sonrasında taraflar, tebliğ tarihini izleyen 15 (on beş) gün içerisinde, bağlantı isteminde bulunulan davaların aynı yargı çevresindeki idare mahkemelerine ait olması halinde idare mahkemelerinin yargı çevresi bakımından bağlı oldukları bölge idare mahkemesine, bağlantı istenilen davaların farklı bölge idare mahkemelerinin yargı çevresine dâhil idare mahkemelerine ait olması veya davalardan birinin Danıştay’da bulunması halinde Danıştay’a başvuruda bulunabilirler. Başvuru üzerine bölge idare mahkemesi’nin veya Danıştay’ın görevli dairesince durum incelenerek karara bağlanır. Bölge idare mahkemesinin veya Danıştay’ın görevli dairesinin bu konuda verdiği kararlar kesindir.

XVI. AÇIKLAMA VE YANLIŞLIĞIN DÜZELTİLMESİ

SORU 76: İdare mahkemesince taraflardan birinin talebi olmamasına karşın re’sen yanlışlığın düzeltilmesine yönelik karar verilebilir mi?

2577 sayılı Kanununun 30. maddesine göre yanlışlığın düzeltilmesi kararı taraflardan birinin istemi üzerine verilebilir. Bu konuda idare mahkemesince resen karar verilemez.

SORU 77: İdare mahkemesi kararı yeterince açık değilse veya kararda birbirine aykırı hüküm fıkraları bulunuyorsa ne yapılabilir?

İdare mahkemesince verilen karar yeterince açık değilse veya birbirine aykırı hüküm fıkralarını taşıyorsa, taraflardan biri(davacı veya davalı) kararın açıklanmasını ve aykırılığın giderilmesini isteyebilir. Taraflardan birisinin talebi olmadan mahkeme tarafından re’sen kararın açıklanması veya yanlışlığın düzeltilmesi yapılamaz. Açıklama veya aykırılığın giderilmesi istemi, ilgili mahkeme kararının yerine getirilmesine kadar istenebilir. Yanlışlığın düzeltilmesi her zaman istenebilir. Bu yöndeki istemler yanlışlığın düzeltil-

mesine konu edilen kararı veren idare mahkemesince incelenerek bu hususta bir karar verilir.

XVII. TARAFLARIN KİŞİLİK VE NİTELİĞİNDE DEĞİŞİKLİK

SORU 78: İdare mahkemesinde açılan dava devam ederken davayı açan kişi vefat ederse idare mahkemesince nasıl bir yol izlenir?

İdare mahkemesinde açılan dava devam ederken davayı açan (davacı) ölürse ve dava konusu uyuşmazlık ölen davacının mirasçılarına devreden bir hakkı içeriyorsa dosyanın işlem den kaldırılmasına idare mahkemesince karar verilir. Yasal mirasçıların mirasçılık belgesini sunmak suretiyle davaya devam etmek istediklerini mahkemeye yazılı olarak bildirmeleri üzerine idare mahkemesince dosya tekrar işleme konulur, Dosya yeni bir esasa kaydedilir ve mirasçılar davaya taraf olarak kaydedilerek davaya kaldığı yerden bakmaya devam edilir. Mahkeme tarafından işlem den kaldırma kararı verilmeden önce yasal mirasçılar davacının vefat ettiğine ilişkin belgeyi ve mirasçılık belgesini sunarak davaya devam etmek istediklerini bildirmeleri halinde işlem den kaldırma kararı verilmez, mirasçıların dava dosyasına davacı taraf sıfatıyla kayıtları yapılır ve kaldığı yerden davanın görülmesine devam edilir. Bundan sonra tüm tebligatlar yasal mirasçılarının güncel mernis adreslerinde yapılır. İdare mahkemesince davanın esas hakkında iptal kararı verilmiş ve istinaf veya temyiz aşamasında iken davacı vefat etmiş ise bu takdirde aleyhine karar verilmiş ve kanun yoluna gelmiş olan davalı idarenin takibi yani istinaf veya temyiz talebini yasal mirasçılar adına yenilenmesine kadar dosyanın işlem den kaldırılmasına karar verilir. İdarenin yasal mirasçılarını bulup onların adına istinaf veya temyiz dilekçesini yenilemesi (takibi yenilemesi) halinde mahkemesince dosya tekrar işleme konularak istinaf veya temyiz incelemesi yapılmak üzere istinaf veya temyiz merciine gönderilir. Ayrıca, davacının vefatından itibaren dört ay içinde yenileme dilekçesi verilmemiş ise, varsa yürütmenin durdurulması kararı kendiliğinden hükümsüz kalır. İdare mahkemesinde açılan dava yalnızca ölen kişiyi ilgilendiren bir davaysa, idare mahkemesince dava dilekçesinin iptaline karar verilir. Zira bu tür davalar sadece ölen kişiyi ilgilendirdiği için bu davaya devam edilmez.

XVIII. İVEDİ YARGILAMA USULÜ

SORU 79: İvedi Yargılama Usulüne tabi olan davalarda istinaf yoluna başvurulabilir mi?

2577 sayılı Kanununun 20/A ve 20/B maddeleri kapsamında kalan ve ivedi yargılama usulüne tabi olan davalarda verilen nihai kararlara karşı istinaf yoluna başvurulamaz. Bu kapsamdaki nihai kararlara karşı 20/A-g ve 20/B-f maddeleri uyarınca Danıştay'a temyiz yoluna başvurulabilir.

SORU 80: İvedi Yargılama Usulüne tabi davalarda duruşma istenebilir mi? Bu davalarda 2577/11. madde uyarınca üst makama başvuru mümkün mü?

İvedi davalarda duruşma istenebilir. Duruşma ile ilgili usul ve esaslar diğer davalarda olduğu gibidir. Ancak, ivedi yargılama usulüne tabi davalarda duruşma ile ilgili işlemler ivedilikle yerine getirilir. İvedi Yargılama Usulüne tabi davalarda üst makamlara başvuru yapılamaz. Bu nedenle ivedi yargılama usulüne tabi davalarda idari işlemin tebliği veya öğrenilmesi üzerine üst makama yapılan başvuru dava süresini kesmez ve uzatmaz.

SORU 81: İvedi Yargılama Usulüne tabi davalarda savunma süresi kaç gündür? Ek süre talep edilebilir mi?

2577/20-A maddesi kapsamında olan ivedi davalarda savunma verme süresi on beş (15) gün, aynı Kanununun 2577/20-B maddesi kapsamında olan ivedi davalarda ise savunma verme süresi ise üç (3) gündür. Bu süreler bir defaya mahsus olmak üzere, 2577/20-A maddesi kapsamındaki ivedi davalar için en fazla on beş (15) gün, 2577/20-B maddesi kapsamındaki ivedi davalar için ise en fazla üç (3) gün uzatılabilir. Savunma verme süresi dolmadan önce yazılı olarak ek süre istenmelidir. Davalı idarenin/idarelerin yazılı talebi üzerine savunma süresi kendiliğinden uzamaz. Ek sürenin uzaması için davaya bakan mahkemenin ek süre talebini uygun bulduğuna dair bir karar vermesi gerekir.

XIX. ADLİ TATİL

SORU 82: Çalışmaya ara verme döneminde (adli tatil döneminde) nöbetçi idare mahkemeleri hangi işlere bakmaktadır?

Adli tatil döneminde nöbetçi idare mahkemeleri, yürütmenin durdurulmasına ve delil tespitine ilişkin tüm işleri, bağlantı istemlerine ilişkin işleri ve Kanunen belli süre içinde karara bağlanması gereken işleri görmektedir. Nöbetçi idare mahkemeleri ilk inceleme konularına ilişkin yapılan inceleme sonucu usulle ilgili verilen kararlar dışında uyumsuzluğun esasına yönelik olarak inceleme yapmamakta ve esasa ilişkin karar verememektedir.

XX. TEBLİGAT USULÜ

SORU 83: Elektronik Tebligat Adresine (UETS) yapılan tebligatlarda tebliğ tarihi ne şekilde belirlenmektedir?

Elektronik yolla tebligat, muhatabın elektronik adresine ulaştığı tarihi izleyen beşinci günün sonunda yapılmış sayılır [7201 sayılı Tebligat Kanunu madde 7/a-11].

XXI. FERAGAT

SORU 84: İdare mahkemesinde açılan davadan nasıl feragat edilir ve feragat hangi hukuki sonuçları doğurur?

Feragat, dilekçeyle yazılı olarak yapılır. Feragat dilekçesinin bizzat davacı veya vekâletnamede feragat yetkisi bulunan avukatı tarafından yapılması gerekir. Feragat dilekçesi elektronik ortamda verilmemiş fiziki olarak mahkemeye verilmiş ise dilekçeyi veren kişinin kimlik tespiti dilekçenin verildiği mahkemece yapılır. Feragatin hüküm ifade etmesi, karşı tarafın ve mahkemenin muvafakatine bağlı değildir. Feragat kayıtsız ve şartsız olmalıdır. Feragat beyanında bulunan taraf, davada aleyhine hüküm verilmiş gibi yargılama giderlerini ödemeye mahkûm edilir. Feragatten feragat edilemez. İdare mahkemesince feragat hakkında karar verilmemiş olsa dahi feragatten vazgeçilmesi mahkemece kabul edilmez.

XXII. İSTİNAF KANUN YOLU

SORU 85: İdare mahkemesinin verdiği hangi kararlar aleyhine istinaf yoluna başvurulabilir?

Konusu beş bin Türk lirasını geçmeyen tam yargı davaları ve idari işlemlere karşı açılan iptal davaları hakkında idare mahkemesince verilen kararlar kesin olup, bunlara karşı istinaf yoluna başvurulamaz. Bu tutar her yıl yeniden değerlendirilme oranında artmaktadır. 2022 yılı için bu tutar dokuz bin (9.000,00- TL) Türk lirasıdır. Miktarı 9.000,00.- TL üzerinde olan tam yargı davaları ve iptal davaları ile konusu para olmayan veya para ile değerlendirilmeyen davalarda verilen kararlara karşı istinaf başvurusu yapılabilir. İdari yargının görevli olduğu konularda davanın görev ve yetki yönünden reddine ilişkin verilen kararlar, gerçek hasıma tebliğ ile dilekçe ret kararlarının tamamı kesin olup bu kararlara karşı istinaf başvurusu yapılamaz.

SORU 86: İstinaf aşamasında yürütmenin durdurulması talebinde bulunulabilir mi?

İstinafta yürütmenin durdurulması isteminde bulunulması durumunda bunun istinaf dilekçesinde belirtilmesi gerekir. Davacının istinaf etmesi durumunda dava konusu işlemin yürütmesinin durdurulmasını istemesi, davalı idarenin istinafa gelmesi durumunda ise aleyhine olan mahkeme kararının yürütülmesinin durdurulmasını istemesi söz konusudur.

SORU 87: İdare ve vergi mahkemeleri tarafından verilen kararlara karşı istinaf talebinde bulunmak istiyorum. Ödemem gereken harç ve ücretler nelerdir?

İstinaf isteminde bulunan davacı, istinaf sırasında istinaf başvuru harcı ile posta ücretini yatırmak zorundadır. İstinaf başvurularında karar harcı alınmamaktadır. İstinaf yoluna başvuran davalı idarenin harçtan muaf olmaması durumunda davalı idare de başvuru harcını yatırmalıdır. İdare harçtan muaf olsa dahi istinaf başvurusu sırasında posta ücretini yatırmak zorundadır.

SORU 88: İdare mahkemesinin verdiği karara karşı kaç gün içerisinde istinaf yoluna başvurulabilir?

İdare mahkemesi kararının tebliğinden itibaren otuz gün içerisinde istinaf yoluna başvurulabilir.

SORU 89: İstinaf başvuru dilekçesi hazırlarken hangi hususlara dikkat edilmelidir?

İstinaf başvurusu, ilgili bölge idare mahkemesine hitaben yazılmış dilekçe ile yapılır. İstinaf başvuru dilekçesinde, istinaf yoluna başvurulan idare mahkemesi kararının esas ve karar numarasına ilişkin bilgilere yer verilir. İstinaf başvurularında, dilekçelerde hitap ve istekle bağlı kalınmadan dosya idare mahkemesince bölge idare mahkemesine gönderilir. İstinaf temyizini usulüne tabidir. İstinaf dilekçesinin usulüne uygun düzenlenmemesi halinde eksikliğin 15 gün içinde giderilmesi hususu kararı veren idare mahkemesi veya bölge idare mahkemesi ilgili dairesince ilgiliye tebliğ olunur. Belirtilen süre içinde eksiklik giderilmez ve usulüne uygun düzenlenmiş istinaf dilekçesi sunulmaz ise idare mahkemesi veya bölge idare mahkemesince istinaf isteminde bulunulmamış sayılmasına karar verilmektedir.[2577 İYUK madde 48/2]

SORU 90: İstinaf başvurusu yapılırken gerekli harç ve posta avansı yatırılmazsa idare mahkemesince nasıl bir yol izlenir?

İstinafa başvuru dilekçesi verilirken gerekli harçların (istinaf başvuru harcı, yürütmenin durdurulması istemi de varsa ayrıca istinaf yürütmenin durdurulması harcı) ve giderlerin (posta avansı vs.) tamamının ödenmemiş olması halinde kararı veren idare mahkemesi tarafından (başkanlık yazısıyla) verilecek yedi günlük süre içerisinde eksikliğin tamamlanması, aksi halde istinaf başvurusundan vazgeçilmiş sayılacağı hususu istinaf başvurusu yapan tarafa yazılı olarak bildirilir. Verilen yedi günlük süre içinde harç ve giderler tamamlanmadığı takdirde, söz konusu idare mahkemesi, kararın istinaf edilmemiş sayılmasına karar verir. İstinafta yürütmenin durdurulması harcının yatırılmaması halinde yürütmenin durdurulması isteminden vazgeçmiş sayılır.

SORU 91: İstinaf başvurusu üzerine dava dosyası idare mahkemesince ne zaman bölge idare mahkemesinin ilgili idari dava dairesine gönderilir?

İstinaf başvuru dilekçesinin bir nüshası, kararı veren idare mahkemesi tarafından karşı tarafa tebliğ edilir. Karşı taraf, tebliğ tarihini izleyen otuz gün içinde cevap verebilir. Kararı veren idare mahkemesi, cevap dilekçesi verildikten veya cevap süresi geçtikten sonra dosyayı, istinaf başvurusu hakkında karar vermekle görevli bölge idare mahkemesinin ilgili idari dava dairesine gönderir. Yürütmenin durdurulması istemi bulunan istinaf başvuru dilekçeleri, karşı tarafa tebliğ edilmeden dosya ile birlikte, yürütmenin durdurulması istemi hakkında karar verilmek üzere kararı veren idare mahkemesince istinaf başvurusu hakkında karar vermekle görevli bölge idare mahkemesinin ilgili idari dava dairesine gönderilir. İstinaf incelemesi yapmakla görevli bölge idare mahkemesi dairesi, yürütmenin durdurulması istemi hakkında karar verdikten sonra yürütmenin durdurulması istemi hakkında vermiş olduğu kararla birlikte istinaf dilekçesini karşı tarafa tebliğ ederek dosyayı tekemmül ettirir.

SORU 92: Bölge idare mahkemesinin istinaf incelemesi sonucunda vermiş olduğu kesin kararlara karşı başka bir başvuru yolu bulunuyor mu?

Bölge idare mahkemesinin istinaf incelemesi sonucu vermiş olduğu kararın kesin olması, bu karara karşı temyiz yolununun bulunmadığını göstermektedir. İstinaf merciinin kesin kararı üzerine taraflar Anayasa'da ve/veya Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinde güvence altına alınan temel haklardan birinin veya birkaçının ihlal edildiğinden bahisle kesin kararın tebliğinden itibaren 30 gün içinde Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yapabilirler. Ayrıca, istinaf mercinin kesin kararına rağmen uyuşmazlığın konu bakımından temyize tabi olduğu düşünülüyorsa kesin karara karşı temyiz başvurusunda bulunulabilir. Bölge idare mahkemesi ilgili dairesi bu başvuruyu inceleyerek kararın kesin olmadığı (kararın temyize tabi olduğu-hüküm fıkrasındaki kesinliğe ilişkin ibarenin hatalı olduğu) kanatine varırsa dosyayı tekemmül ettirdikten sonra temyiz incelemesi yapmak üzere Danıştaya gönderir. Bölge idare mahkemesi kararın kesin olduğuna dair önceki kararının doğru olduğu kanaatinde ise, bu takdirde temyiz istemini reddeder ve bu kararı temyiz isteminde bulunan tarafa tebliğ eder. Bölge idare mahkemesinin temyiz isteminin reddi yönündeki bu kararını, temyiz istemi

reddedilen taraf 7 (yedi) gün içinde temyiz edebilir. Bu takdirde, bölge idare mahkemesi dosyayı temyiz için tekemmül ettirip Danıştaya gönderir. Ayrıca, Bölge idare Mahkemesinin istinaf incelemesi sonucunda vermiş olduğu kesin kararlara karşı durumuna göre Yargılamanın Yenilenmesi isteminde de bulunmak mümkündür. Yargılamanın Yenilenmesi isteminde bulunabilmek için 2577 sayılı Kanunun 53. maddesinde yer verilen bir sebebin varlığı gerekmektedir.

XXIII. TEMYİZ KANUN YOLU

SORU 93: İdare mahkemesinde açılan davalarda hangi durumlarda temyiz yoluna başvurulabilir?

Danıştay dava dairelerinin ilk derece mahkemesi sıfatıyla verdiği tüm nihai kararlar ile bölge idare mahkemesi dava dairelerinin İdari Yargılama Usulü Kanununun 46. maddesinde sayılan davalar hakkında verdikleri kararlar, kararın tebliğinden itibaren otuz gün içinde Danıştay'da temyiz edilebilir. İvedi yargılama usulünün uygulandığı davalarda verilen nihai kararlara karşı tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde; merkezi ve ortak sınavlara ilişkin yargılama usulünün uygulandığı davalarda verilen nihai kararlara karşı tebliğ tarihinden itibaren beş gün içinde temyiz yoluna başvurulabilir. Temyiz başvurusu yapılması için öngörülen parasal sınır her yıl yeniden belirlenmektedir.

SORU 94: Temyiz dilekçesi hazırlarken hangi hususlara dikkat edilmelidir?

Temyiz başvurusu, Danıştaya hitaben yazılmış dilekçe ile yapılır. Temyiz dilekçesinde, temyiz yoluna başvuru kararın esas ve karar numarasına ilişkin bilgilere yer verilir. Temyiz dilekçeleri, ilgisine göre kararı veren bölge idare mahkemesine ve Danıştaya veya 4.maddede belirtilen mercilere verilir. Temyiz dilekçelerinin 2577 sayılı Kanunun 48. maddesinin ikinci fıkrası gereğince Kanunun 3'üncü maddesinde belirtilen esaslara uygun olması gerekmektedir. Bu sebeple davanın taraflarınca temyiz dilekçesi hazırlanırken Kanunun 3'üncü maddesinde belirtilen hususlara da dikkat edilmelidir.

XXIV. YARGILAMANIN YENİLENMESİ

SORU 95: 2577/53. maddesi kapsamında yargılamanın yenilenmesi talebinde bulunulması üzerine bu talebin idare mahkemesince reddedilmesi halinde yargılama giderlerine ve avukatlık ücretine hükmedilir mi?

Yargılamanın yenilenmesinin istenmesi durumunda buna ilişkin dilekçe karşı tarafa tebliğ edilip karşı tarafın cevap vermesi veya cevap verme süresi geçtikten sonra istem hakkında mahkemesince bir karar verilmektedir. Yargılamanın yenilenmesi isteminin reddedilmesi halinde istemde bulunan taraftan başvuru ve karar harcı alınmış ise iade edilir. Karşı taraf yargılamanın yenilenmesi dilekçesine avukatı veya hukuk müşaviri aracılığı ile cevap vermiş ise istemde bulunan aleyhine avukatlık ücretine hükmedilmektedir. Yargılamanın yenilenmesi isteminin kabul edilmesi halinde alınan harçlar iade edilmez, yeniden görülecek davanın sonucunda yargılama giderlerine dâhil edilerek haklılık durumuna göre hükme bağlanır.

XXV. YARGILAMA GİDERLERİ

SORU 96: İdare mahkemesince verilen kararda yargılama giderlerine nasıl hükmedilir?

Yargılama giderlerine, mahkemece re'sen [kendiliğinden] hükmedilir. Yargılama gideri, tutarı, hangi tarafa ve hangi oranda yükletildiği ve dökümü hüküm altında gösterilir. Hükümden sonraki yargılama giderlerini hangi tarafın ödeyeceği, miktarı ve dökümü ile bu giderlerin hangi tarafa yükletileceği, mahkemece ilamın altına yazılır.

XXVI. YARGILAMA USULÜ

SORU 97: İdari Yargıda Uygulanan Yargılama Usulü Nasıldır?

Danıştay, bölge idare mahkemeleri, idare ve vergi mahkemelerinde (kısaca idari yargıda) kural olarak yazılı yargılama usulüne göre yargılama yapıl-

maktadır (İYUK m.1/2). İdari yargılamada inceleme evrak üzerinden yapılır. İdari yargı mercileri, idari dava açıldıktan sonra davayla ilgili gerekli gördüğü her türlü bilgi ve belgeyi, talep olmasa bile kendiliğinden ilgili yerlerden veya taraflardan isteyebilir (2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu m.20/1).

Taraflar, idari dava açtıktan sonra bu davalara ilişkin delillerin tespitini ancak davaya bakan Danıştay, bölge idare mahkemesi, idare ve vergi mahkemelerinden isteyebilirler. Davaya bakan idari yargı mercii, istemi uygun gördüğü takdirde üyelerden birini bu işle görevlendirebileceği gibi, tespitini mahalli idari veya adli yargı mercilerince yaptırılmasına da karar verebilir (2577 sayılı İYUK m.58).

İdari yargıda, yargılamalar evrak üzerinden yapıldığından tanık (şahit) dinlenmesi ya da ifade alınması gibi bir yöntem yoktur. Ancak, tüm bilgi ve belgeler toplandıktan sonra gerekli görülmesi halinde keşif ve bilirkişi incelemesi yapılabilir.

İdari yargıda yazılı yargılama kural olmakla birlikte; talep halinde duruşma yapılmakla birlikte mahkemece re'sen duruşma yapılmakta ve bazı istisnai davalarda "İvedi Yargılama Usulü" uygulanmaktadır (2577 sayılı İYUK madde 20/A ve madde 20/B'de İvedi Yargılama Usulü uygulanacak davalar belirtilmiştir).

SORU 98: Davanın taraflarınca bilirkişilerin reddi istenebilir mi?

2577 sayılı Kanununun 31. maddesinin atıf yaptığı 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu'nun 272. maddesinin 3. fıkrasına göre taraflar, ret sebebinin öğrenilmesinden itibaren en geç bir hafta içinde bilirkişinin reddini talep edebilir.

SORU 99: İdare mahkemelerinde hangi idari işlemler dava konusu edilebilir?

Kamu idarelerince, tek taraflı irade açıklamasına dayanılarak, kamu hizmetinin yürütülmesi amacıyla tesis edilen kesin ve icrai nitelikte olan bireysel ve düzenleyici işlemler idari davaya konu edilebilirler. İdari yargı yerinde

dava açılabilmesi için idari işlemin kesin ve yürütülebilir olması zorunludur. Kesin ve yürütülebilir bir işlem deyimi; işlemin tamamlanması için gerekli idari usul kuralları uygulanarak yetkili kamu görevlisi veya görevlileri tarafından imzalanan, bu durumu ile uygulamaya konulan ve kendi başına hukuki sonuçlar doğuran, idarenin tek taraflı ve buyurucu gücüne dayanan işlemleri ifade etmekte olup, bu niteliği haiz işlemler kural olarak idare mahkemelerinde dava konusu edilebilir.

SORU 100: İdare mahkemesinde açılan davada usul yönünden sorun bulunmuyorsa dava dosyası esastan karar verilecek aşamaya nasıl gelir?

Dava dilekçesi ve ekleri on beş gün içinde mahkeme başkanı veya hakimlerinden biri tarafından ilk inceleme konuları yönünden incelenir. Dava açma ön koşulları yönünden bir eksiklik bulunmaz ise ilk inceleme tutanağı onaylandıktan sonra dava dilekçesi ve eklerinin bir örneği (ikinci nüsha) davalı konumunda yer alan idareye gönderilir. Davalı idare tarafından dava dilekçesinin tebliğinden itibaren otuz gün içerisinde idare mahkemesine ilk savunma dilekçesi sunulur. Süresinde savunma dilekçesi (1. savunma) verilmişse, savunma dilekçesinin davayı açana (davacıya) tebliğinden itibaren otuz gün içerisinde davacı tarafından savunmaya cevap dilekçesi (2. dilekçe) verilebilir. Süresinde savunmaya cevap dilekçesi verilmişse, savunmaya cevap dilekçesinin davalı idareye tebliğinden itibaren otuz gün içerisinde davalı idarece ikinci savunma dilekçesi verilebilir. Süresinde ikinci savunma dilekçesi verildiyse ikinci savunma dilekçesi davacıya tebliğ edilir ve bu şekilde dava dosyasının tekemmül aşaması tamamlanmış olur. Davacı veya davalı idare tarafından söz konusu dilekçelerin tebliğinden itibaren otuz gün içerisinde cevap verilmezse bu aşamada dava dosyası tekemmül etmiş olur. Tekemmül eden dosyalar esastan karar verilecek aşamaya gelir. İvedi yargılama usulünün uygulandığı davalarda savunma süresi dava dilekçesinin tebliğinden itibaren on beş gün; merkezi ve ortak sınavlara ilişkin yargılama usulünün uygulandığı davalarda ise savunma süresi dava dilekçesinin tebliğinden itibaren üç gün olup savunmanın verilmesi veya savunma süresinin geçmesiyle dosya tekemmül etmiş sayılır. Bu durumda savunma dilekçesi davacıya tebligata çıkarılmaz. Yani ivedi yargılama usulüne tabi davalarda tek savunmayla dosya tekemmül etmiş olur.

SORU 101: İdare mahkemesinde açılan davada dava dosyasının tekemmül aşamasında savunma ve cevap verme süreleri için ek süre talebinde bulunulabilir mi?

Haklı sebepler bulunuyorsa davacı veya davalı idare tarafından bir dilekçe ile ek süre talebinde bulunulabilir. İdare mahkemesince bir defaya mahsus olarak otuz günü geçmemek üzere ek süre talebinin kabulüne karar verilebilir. Ek süre talebinin mutlaka otuz günlük savunma ve cevap verme süresi içerisinde yapılması gerekir.

SORU 102: İdare mahkemesince yapılan ara karar üzerine ara karar süresinin uzatılması için ek süre talebinde bulunulabilir mi?

Haklı sebebin bulunması durumunda ara kararı süresinin bir defa uzatılması idare mahkemesine sunulacak bir dilekçeyle istenebilir. Ek süre talebinin ara kararda belirlenen süre içerisinde idare mahkemesine sunulacak bir dilekçeyle iletilmesi gerekir. İdare mahkemesince ek süre talebi kabul edilirse ara kararında belirlenen süre uzatılmış olur.

SORU 103: İdare mahkemesinde açılacak davalarda hangi durumlarda heyetli, hangi durumlarda tek hâkimli olarak karar verilir?

İdare mahkemesinde bulunan bir dava dosyasının karara bağlandığı tarih itibariyle uyuşmazlık miktarı 2022 yılı için 77.000-TL'yi (bu tutar her yıl yeniden değerlendirme oranında artmaktadır) aşmıyorsa, söz konusu dava dosyası idare mahkemesi hâkimlerinden biri tarafından çözümlenip karara bağlanır. Yani söz konusu dava dosyasına tek hâkimle karar verilir. Dolayısıyla, uyuşmazlık miktarı 2022 yılı için 77.000-TL ve üzerinde olan davalar üç kişilik mahkeme heyeti tarafından çözümlenip karara bağlanır. Tek hâkimli/heyetli karar verilmesi için öngörülen parasal sınır her yıl yeniden belirlenmektedir. Konusu para olmayan veya para ile değerlendirilmeyen iptal davaları ise her zaman heyetle incelenip karara bağlanır.

SORU 104: Dava dilekçesinde gösterilen adreste davacı gerçek kişiye (şahsa) ilk tebligat yapılamazsa idare mahkemesince ne yapılır?

Dava dilekçesinde gösterilen davacıya ait adrese ilk tebligat yapılamazsa (bu adrese daha önce hiç tebligat yapılmamışsa) ve gerçek kişi davacılar

yönünden güncel mernis adresi (adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi) de bulunmuyorsa, idare mahkemesince, davacının yeni adres bildirmesine kadar dava dosyası işlemde kaldırıılır. Davacının güncel mernis adresi (adres kayıt sisteminde bulunan yerleşim yeri adresi) bulunuyorsa bu adrese tebligat yapılır. Dava dosyasının işlemde kaldırdığı tarihten itibaren bir yıl içerisinde davacının yeni tebligat adresini idare mahkemesine vereceği bir dilekçeyle bildirmemesi ve dosyanın tekrar işleme konulmasını istememesi halinde, idare mahkemesince söz konusu bir yılın sonunda davanın açılmamış sayılmasına karar verilir.

SORU 105: Hukuk Muhakemeleri Kanununda yer alan “Eski hale getirme” ve “Süre tutum dilekçesi verilmesi” usulleri idari davalarda uygulanabilir mi?

İdari davalarda Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümlerinin uygulanacağı haller 2577 sayılı Kanunun 31. maddesinde belirtilmiş olup, buna göre, 2577 sayılı Kanunda hüküm bulunmayan hallerde, hâkimin davaya bakmaktan memnuiyeti ve reddi, ehliyet, üçüncü şahısların davaya katılması, davanın ihbarı, tarafların vekilleri, dosyanın taraflar ve ilgililerce incelenmesi, feragat ve kabul, teminat, mukabil dava, bilirkişi, keşif, delillerin tespiti, yargılama giderleri, adli yardım hallerinde ve duruşma sırasında tarafların mahkemenin sükûnunu ve inzibatını bozacak hareketlerine karşı yapılacak işlemler, elektronik işlemler ile ses ve görüntü nakledilmesi yoluyla duruşma icrasında Hukuk Muhakemeleri Kanunu hükümleri uygulanabilmektedir. “Eski hale getirme” ve “Süre tutum dilekçesi verilmesi” ile ilgili HMK hükümlerine 2577/31. maddesi ile yollama bulunmadığından anılan usullerin idari davalarda uygulanması olanağı bulunmamaktadır.

SORU 106: İstinafta veya temyizde karar düzeltme isteminde bulunabilir miyim?

18/6/2014 tarihli ve 6545 sayılı Kanunun 103. maddesi ile 2577 sayılı Kanunun karar düzeltme istemine ilişkin olan 54. maddesi yürürlükten kaldırılmıştır. Bu nedenle, anılan Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra ilk derece mahkemelerince verilen kararların istinaf veya temyizi üzerine karar düzeltme isteminde bulunulamaz.

SORU 107: Bir idari dava açtım, davamın ne kadar sürede sonuçlanacağını nereden öğrenebilirim?

Dava ilk açıldığında dilekçenin verildiği ön büro tarafından, dava elektronik ortamda verilen dilekçe ile açılmış ise işlemlerin sonunda sistem tarafından, davacıya bir bilgi formu verilmektedir. Bu formda davasına bakacak mahkeme ve dosya esas sayısının yanısıra formun alt kısmında hedef süre yazılı olan kısmın karşısında bir süre bulunmaktadır (Örneğin hedef süre:320 gün gibi). Bu hedef süre dava konusu uyuşmazlığın konusuna göre emsal davaların sonuçlanma süreleri ortalaması esas alınmak suretiyle belirlenen hedef süreler göre sistem tarafından o davada belirlenen ve tayin edilen davanın tahmini (öngörülen) sonuçlanma süresidir. Dava bu süreden önce sonuçlanabileceği gibi öngörülme gelişmeler olması halinde dava bu süreden sonra da sonuçlanabilir. Sistemin tayin ettiği hedef süre mutlak bir süre olmamakla birlikte, davaya bakan mahkeme ve hakim bu hedef süreye uyulması ve bu sürenin aşılmaması için gerekli tedbirleri almak durumundadır. Hedef süreler uyulup uyulmadığı, hedef süre aşılmış ise bunun geçerli nedenlerinin bulunup bulunmadığı hususları terfi işlemlerinde ve teftiş sırasında HSK'nın tarafından denetlenmektedir. Dava açılırken bilgi formunda belirtilen hedef süre ilk derece mahkemesinde davanın sonuçlanması hedeflenen süreye ilişkin olup kanun yolları bu sürenin hesaplamasına dahil değildir.

XXVII. ANAYASA MAHKEMESİNE BİREYSEL BAŞVURU

SORU 108: İdari davalar sonucunda Anayasa Mahkemesine hak ihlali nedeniyle bireysel başvuru ne zaman ve nasıl yapılır?

İdari davaların kanun yollarından geçerek kesinleşmesi üzerine kesinleşmeyi sağlayan istinaf veya temyiz merciinin kararının tebliğinden itibaren 30 gün içinde Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru yapılmalıdır. Başvuru, Anayasa Mahkemesinin resmi internet sitesinde (www.anayasa.gov.tr) "Bireysel Başvuru" kısmında yer alan matbu başvuru formunun, aynı kısımda yer alan Başvuru Kılavuzunda belirtilen usule uygun olarak doldurulup başvuru formu ve eklerinin Anayasa Mahkemesine teslim edilmesi veya mahkemeler aracılığı ile gönderilmesi suretiyle yapılır. Başvuru yapılırken

başvuru harcının yatırıldığına dair makbuzunun başvuru formu ekinde sunulması gerekir.

SORU 109: Anayasa Mahkemesine yaptığım bireysel başvuru üzerine yeniden yargılanma yapılması için ne yapmalıyım?

İdari yargıda açtığınız davanın kesinleşmesi üzerine Anayasa Mahkemesine yaptığınız bireysel başvuru sonrasında Anayasa Mahkemesi hak ihlalinin giderilmesi amacıyla yeniden yargılama yapılmasına karar vermiş ise, yeniden yargılama yapılmak üzere kararın bir örneğini hak ihlalini giderecek olan mahkemeye göndermektedir. Anayasa Mahkemesinin yeniden yargılama kararı üzerine ilgili idari yargı merci yeniden yargılama yaparak hak ihlalini giderecek bir karar vermek durumundadır. Dolayısıyla, başvurucunun yeniden yargılama için ayrıca bir şey yapması gerekmiyor. Anayasa mahkemesinin ihlal ve yeniden yargılama kararı üzerine ilgili mahkeme nezdinde davanın takip edilmesi yeterlidir.

XXVIII. KARARLARIN UYGULANMASI

SORU 110: İdare mahkemesi kararı davalı idare tarafından en geç kaç gün içerisinde uygulanmalıdır?

İdare mahkemesinin esasa ve yürütmenin durdurulmasına ilişkin kararlarının icaplarına göre davalı idare, gecikmeksizin işlem tesis etmeye mecburdur. Kararların icaplarına göre işlem tesis etme süresi, hiçbir şekilde kararın davalı idareye tebliğinden itibaren otuz günü geçemez.

SORU 111: İdare ve vergi mahkemelerinin verdiği kararların uygulanması için kararların kesinleşmesi gerekiyor mu?

2577 sayılı Kanununun 28. maddesi uyarınca idare ve vergi mahkemeleri ile bölge idare mahkemesinin ve Danıştay'ın esasa ilişkin kararları ile yürütmenin durdurulması istemleri hakkında vermiş oldukları kararların, idareye tebliğinden itibaren en geç 30 (otuz) gün içinde uygulanması ve kararın gereğinin yerine getirilmesi zorunludur. 30 günlük süre idarelerin bekleme süresi veya kararın uygulanması için mutlaka geçirilmesi gereken bir süre

değildir. Bu süre, kararın uygulanmasının bir takım iş ve işlemleri gerektirebileceği düşünülerek idareye verilen nihai süredir. İstinaf veya temyize başvurulması ya da itiraz edilmesi anılan kararların uygulanmasını geciktirmez ve engellemez. Bu itibarla, idare ve vergi mahkemelerinin vermiş olduğu esasa ve yürütmenin durdurulması istemine yönelik kararlarının, maddi ve hukuki bir engel bulunmadıkça davalı idare tarafından en geç 30 içinde uygulanması gerekir. Kararın uygulanması için kesinleşmesi gerekmez. İdare ve vergi mahkemelerinin vermiş olduğu ara kararı niteliğindeki diğer kararlarının da muhataplarınca verilen süre içinde yerine getirilmesi gerekir. Aksi halde, ilgililerin hukuki ve cezai sorumluluğu doğabilir.

Bu Proje, Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından birlikte finanse edilmektedir.

İdare Mahkemelerinde Görülen Davalar ve Yargılama Usulü İle İlgili Sıkça Sorulan Sorular Kitabı, İdari Yargılama Usulü Rehber El Kitapları serisinin bir parçası olup, "İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi Projesi" kapsamında, seçilen pilot mahkemelerin hâkimleri tarafından ve çalışma gruplarının katkıları ile hazırlanmıştır.

Bu Kitap mahkeme hizmeti kullanıcıları odaklı bir yaklaşım ile İdare Mahkemelerinde Görülen Davalar ve Yargılama Usulü konularında toplumsal kesimlere yönelik farkındalık geliştirmek ve bilgilendirmek amacıyla yalın bir dilde hazırlanmıştır.

Bu Kitap idari yargı sistemi içinde yer alan herkes için yararlı olacaktır.

"İdari Yargının Etkinliğinin Artırılması ve Danıştayın Kurumsal Kapasitesinin Güçlendirilmesi" Ortak Projesi Avrupa Birliği, Türkiye Cumhuriyeti ve Avrupa Konseyi tarafından ortaklaşa finanse edilmekte ve Avrupa Konseyi tarafından yürütülmektedir. Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı Hukuk İşleri Genel Müdürlüğü, Projenin nihai faydalanıcı kurumudur. Bu Projenin sözleşme makamı Merkezi Finans ve İhale Birimidir.

İDARİ YARGININ ETKİNLİĞİNİN ARTIRILMASI VE DANIŞTAYIN KURUMSAL KAPASİTESİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ PROJESİ

www.coe.int/tr/web/ankara

Avrupa Konseyi, Avrupa kıtasının önde gelen insan hakları kuruluşudur. Kuruluş bünyesinde 46 üye devlet bulunmaktadır. Avrupa Konseyi üye devletlerinin tamamı; insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğünün korunmasını teminat altına almak üzere tasarlanmış olan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ni imzalamıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Sözleşmesi'nin üye devletlerdeki uygulamasını denetler.